Europos LIETUVIS

Nr. 49. (589) 1959. XII. 10 — Londonas, 1959 metų, gruodžio mėn., 10 d. — X metai

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

VIENAS LITAS DIENAI

„TVIRTAS" PINIGINIS ATLYGINIMAS KOLCHOZUOSE

„Labiausiai pažangi ir geriausiai visuomenės bei kolūkiečių interesus atitinkanti atlyginimo forma yra garantuotas atlyginimas pagal tiesioginį piniginį įkainojimą už išdirbio normą ir produkcijos vienetą, neskaičiuojant atlikto darbo darbadieniais. Pats faktas, kad kolūkiečiai gauna vienokio ar kitokio dydžio tvirtą atlyginimą už savo darbą kiekvieną mėnesį, o ne metų pabaigoje, skatina kolūkiečius gausiau ir aktyviau dalyvauti visuomeniniame darbe, gaminti daugiau produktų"...

Taip dabar aiškina Romanovičius, kolchozų organizavimo valdybos viršininkas Vilniuje, žemės ūkio ministerijoje.

Ligi šiol būdavo aiškinama, kad laimingiausias ir uoliausiai dirba kolūkietis tada, kai žino, kad metams pasibaigus gaus „svarų" atlyginimą už darbadienius, nes atlyginimo svarumas pareinąs nuo jo darbštumo. Dabar jau pripažįstama, kad geriau žmogui, kai jis iš anksto žino, kiek jis už savo darbą gaus, ir gaus ne ateinančiais metais, o netrukus, mėnesio gale.

Toks aiškinimas atsirado, kai kolchozai pradėti raginti mesti darbadienių sistemą ir kai vienas kitas kolchozas jau ir Lietuvoje perėjo prie „tvirto" atlyginimo.

„Tvirtasis" atlyginimas dar dažnai pasirodė esąs ne toks jau tvirtas, nes kolchozai už pirmuosius metų mėnesius dažniausiai neturėjo pinigų ir negalėjo žadėtu laiku už mokėti už darbą. Yra vietų, kur žmonės laukia jau gana nemažų „tvirtojo" atlyginimo sumų.

Kitas „tvirtumas" irgi pasirodė esąs netvirtas, kai paaiškėjo, jog už daugumą laukо darbų atlyginimas už dienos normą svyruoja tik tarp penkių ir dešimties rublių. Būtent, tie darbai surūšiuoti šešiomis klasėmis, pagal sunkumą, ir už lengviausio (pirmos klasės arba, kaip ten vadinama, kategorijos) darbą moka tik penkis rublius, jeigu per dieną bus padarytas nustatytas to darbo kiekis. Sunkesni darbai kas kategorija vis įvertinti po rublį per dieną daugiau, taip kad šeštajai kategorijai išeina 10 rublių už dienos normą. Gyvulininkystėje dirbantieji gauna daugiau, nes ten apskaičiavimas dar sudėtingesnis: ten turi būti įskaitytі visi „darbo rodikliai", tai yra, prižiūrimų gyvulių kiekis, pagamintų produktų kiekis, prieauglio kiekis ir t.t. Čia atlyginimai susikombinuoja net keliskart didesni, negu paprastų lauko darbininkų. Geriausiai atlyginami traktorininkai. Traktorininkas, atlikęs traktoriui skirtą dienos normą, gauna 45 ar net 50 rublių (priklauso, kokiu traktorium dirba). Taigi, tame pačiame lauke venas gali per dieną uždirbti tik 5 rublius, kitas 50...

Dalis atlyginimo ir dabar išmokama ne pinigais, o grūdais, po vieną kilogramą už du rublius. Čia iškyla pats ryškiausias „tvirto" atlyginimo silpnumas. 1938 metais kilogramo grūdų (rugių) kaina buvo 16 centų. Jeigu dabar kilogramas yra du rubliai, tai išeina, kad 1938 metų litas buvo kaip dabar 12 su puse rublių. Vienas kolchozas, kuris įsivedė „tvirto" atlyginimo sistemą ir sakosi ją vargais negalais išlaikąs, nurodo, kad vidutiniškai išmoka po dvylika su puse rublio žmogui už dieną (įskaitant traktorininkus, ir paprastuosius, kurie tik po 5 rublius tegauna). Tai vidutiniškas „tvirtasis" atlyginimas yra **vienas litas** už dieną! O yra tokių, kurie nė pusės to negauna... (LNA)

Austrijoje, Zamse, eidamas 87-tuosius savo amžiaus metus, po ilgos ligos gruodžio 3 d., 14 val. mirė Lietuvos Bažnytinės Provincijos Metropolitas Arkivyskupas

DR. JUOZAPAS JONAS SKVIRECKAS.

Palaidotas gruodžio 9 d.

ABU LABU TOKIU

LATVIJOS VALYMŲ AIDAS LIETUVOJ

Ar išsilaikys Sniečkus, tai buvo klausimas, kurį Lietuvoje dažnas kartojo tylomis arba net ir pusbalsiu paskutiniomis lapkričio dienomis, kai Latvijoje „nuvirto" Kalberzinš, kompartijos pirmasis sekretorius Latvijoj, tai yra „latvių Sniečkus".

Kalnberzinš tapo „perkeltas į kitą darbą", bet niekas per daug neslepia, kad tas perkėlimas įvyko kaip pabauda pirmajam sekretoriui už tai, jog nesugebėjo išauklėti latvių jaunimo taip, kaip partijai reikia. Jaunimas apsikrėtęs „buržuaziniu nacionalizmu"...

Dėl „nacionalistinių" polinkių (faktiškai dėl bandymų pramonės darbą bent kiek pakreipti ir pačios Latvijos naudai, ne vien tarnybai Rusijos labui) prieš kelias savaites buvo pašalintas premjero pavaduotojas Berklavs, pakeista beveik visa komsomolo vadovybė, pakeistas profsąjungų vadovas ir t.t. Bet Kalnberzinš buvo iš jų visų pati didžiausia figūra: jis buvęs pogrindininkas ir nuo 1940 metų, kaip ir Sniečkus Lietuvoj, be pertraukos buvo partijos padalinio Latvijai pirmuoju sekretorium.

Būdinga buvo, kad Berklavą, kai tas buvo pašalintas, smerkė ir barė ne Kalnberzinš, o Pelšė, antrasis sekretorius. Dabar tas Pelšė ir užėmė Kalnberzinšio vietą.

Arvydas Pelšė yra vieno iš turtingiausių Latgalijos (Lietuvos pasienio) ūkininko sūnus. Į komunistus įsijungė dar būdamas jaunas studentas Rusijoj, 1916 metais. Atsiskyrė nuo šeimos, pasiliko Rusijoj po I karo, Latvijoj atsirado tik 1940 metais. Tai gi, neturėjęs progos apsikrėsti latvišku „buržuaziniu nacionalizmu".

Sniečkaus kilmė panaši. Ir jis iš pasiturinčio Suvalkijos ūkininko šeimos, ir jis, tiesa, ne studentu, o tik pradiniu gimnazistu būdamas pritapo prie komunistų, išsiskyrė iš visos šeimos ir Lietuvos nepriklausomybės laikotarpio dalį praleido Rusijoj arba iš ten atsiųstas pogrindiniame veikime (ir šiek tiek kalėjime) Lietuvoje. Sniečkaus broliai yra pasitraukę į vakarus, giminės buvo ištremti į Sibirą. Pelšės visa eilė giminių irgi buvo ištremta, jis atsisakė padėti, brolis irgi yra pasitraukęs, gyvena New Yorke, prieš kiek laiko buvo latvių parapijos bažnytinio komiteto pirmininkas...

Tie palyginimai leidžia spėti, kad Sniečkus turi Kremliui patenkinamas kvalifikacijas (panašus į tą, kuris Latvijoj iškilo), tad gali dar ir išlikti. Priekaištų dėl „buržuazinio nacionalizmo" Lietuvos jaunime jis negalėtų išsiginti, nes ir pats dažnai pripažįsta, kad jo Lietuvoj yra...

Sniečkus dabar bus likęs vienintelis respublikinis pirmasis sekretorius visoj Sovietijoj, išsilaikęs toj pozicijoj nuo 1940 metų. Ir Paleckis bus vienintelis respublikinis „prezidentas" visoj Sovietijoj, irgi išsilaikęs tokioj pozicijoj taip pat nuo 1940 metų. (LNA)

„PRIE PIRMOJO ŠŪVIO SUKILTŲ VISA RYTŲ EUROPA"

(E) **Neue Zuercher Zeitung** 300 nr. išsispausdino žinomo publicisto Salvador de Madariaga straipsnį, kuriame jis įspėja Vakarus nenusileisti Kremliui ir ypač nepripažinti sovietinio Rytų Vokietijos režimo. Toks pripažinimas, kad ir tik de facto, sukeltų visoje Rytų Europoje susijaudinimą ir sustiprintų Maskvos pozicijas nuo Helsinkio ligi Budapešto ir Bukarešto. Jei tie, kurie pasisako už sovietinės Rytų Vokietijos pripažinimą, tariasi biją karo, tai reikią žinoti, kad komunistinis pasaulis visais atvejais kaip tik tuomet vykdo agresiją, kai antroji pusė traukiasi arba leidžiasi į kompromisus. Kas tuo abejoja, tegu informuojasi pas Indijos premjerą Nehru. Tikroji priemonė atgrasinti sovietų vadus nuo karo yra ta, kad jie bijo, jog prie pirmojo šūvio galėtų prieš jų tironiją sukilti visa Rytų Europa. Sovietų Sąjunga kaip tik siekianti išnaikinti Rytų Europos žmonėse paskutinę vilties ir pasipriešinimo žiežirbą.

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

VALSTYBINIS ANTSPAUDAS IR JO KARALIŠKIEJI SAUGOTOJAI

Kadaise karaliaus antspaudą saugodavo specialiai jo išsirinktas asmuo. Tai būdavo ypatingo rango žmogus. Jis turėjo gana skambų vardą: karališkojo antspaudo saugotojas!

„Ech, būdavo laikai", — pamąstė Tauragės mėsos kombinato vyriausias veterinarijos gydytojas Jonas Kavaliauskas. Jo veidas mįslingai šypsojosi, žvelgdamas į pravertus stalo stalčius, kur krūvomis suverstos guli įvairios formos ir pats antspaudas.

Kodėl užplūdo tokios keistos mintys mėsos kombinato vyriausiąjį gydytoją?

Ogi todėl, kad aplinkui ėmė darytis dar keistesni dalykai.

Nuvažiavo Tauragės rajono milicijos skyriaus atstovas į Kaliningradą ir iš miesto turgaus direkcijos atvežė ištisą pluoštą dokumentų, kuriuos išdavė mėsos kombinato veterinarijos gydytojas.

Štai „forma Nr. 2" — dokumentas, leidžiantis Irenai Visockytei Kaliningrado turguje realizuoti 10 veršelių. Iš dokumento aišku, kad Visockytė Tauragės rajono „Vienybės" kolūkio narys. O iš tikrųjų „Vienybėje" iš viso tokios pilietės nėra. Verčiame kitą „formą Nr. 2". Čia ta pati Visockytė jau „Artojo" kolūky gyvena. Dar kitam dokumente — „Pergalės" kolūky, nors tokio kolūkio visame Tauragės rajone nėra.

Panašios „formos Nr. 2", leidžiančios pardavinėti skerstus gyvulius Kaliningrado turgavietėje, išduotos ir tūlai Liutkienei Onai, ir Valerijai Valkūnienei, ir dar keletui moterėlių, kurių niekas Tauragėje nėra matęs. Bet leidimas, patvirtintas veterinarijos gydytojų parašais ir antspaudu, jos gavo ir, svarbiausia, Kaliningrade per visai trumpą laiką realizavo daugiau kaip 50 kiaulių, veršiukų, avių ir kitokių gyvulių.

Štai dėl ko susimąstė mėsos kombinato vyriausias vet. gydytojas. Reikalingas jam karališkasis antspaudo saugotojas, nes labai jau dažnai įvairūs dokumentai patvirti nami jam patikėtu antspaudu. Jokiu būdu jis jo neišsaugo.

A. Stasevičius

ATSISAKO TŪKSTANČIŲ...

„Padėkite mums, ekspedicinės silkių žvejybos bazės laivų remonto dirbtuvės komjaunuoliams, surasti uosto prieplaukos dugne palaidotų inkarų šeimininkus", — rašė komjaunuolis I. Golovčakas 1959 m. rugsėjo mėn. 16 d. „Lietuvos žvejo" laikraštyje.

Komjaunuoliai jaudinosi ne veltui. Ilgą laiką mechaninių dirbtuvių kieme gulėjo du inkarai — vienas keturtonis, devynių tūkstančių rublių vertės plaukiojančios bazės inkaras ir antras generatoriaus inkaras, tai yra 800 kg gryniausio vario. Juos laistė lietus, ėdė rūdys. Jeigu jie būtų turėję rankas, mokėję kalbėti, seniai jau būtų nutvėrę už skvernų tiekimo skyriaus vir šininką drg. Ivlevą ir pareikalavę:

— Pasakyk savo vaikinams, kad paimtų mus į laivą. Mes ištikimai tarnausim žvejams ir per audrą, ir per rūką. O jeigu nereikalingi, sutinkam persilydyti į bet kokį naudingą daiktą...

Deja, inkarai kalbėti nemokėjo.

Tik štai vieną gražią dieną atvažiavo buldozeris.

— Tur būt, inkarus kur nors temps... — apsidžiaugė komjaunuoliai.

Buldozeris inkarus pastūmėjo arčiau vandens ir ėmė lyginti krantinę.

Staiga po vienos nakties inkarai dingo. „Lyg į vandenį įkrito", — kraipė galvas darbininkai. Ir jie neapsiriko. Buldozeris inkarus nustūmė nuo krantinės, paskiau užvertė akmenimis, žvyru, užpylė cementu. Greitai kilo nauja krantinė... Bet lėtai į komjaunuolių signalus reagavo ESŽB vadovybė.

— Kas atsakys už palaidotus tūkstančius? — klausė komjaunuoliai iš ESŽB ataskaitinės komjaunimo konferencijos tribūnos.

— Kas užkasė, tegul ir iškasa, — reikalavo delegatai.

Neūkiškumo faktų ekspedicinėje silkių žvejybos bazėje yra daugybė. Pasižiūrėkite į ESŽB „sandėlį". Čia dar 14 dizelinių variklių, 15 sraigtų ir kitų mechanizmų, stovinčių be naudos po atviru dangumi. Daugumai naujutėlių dizelių jau dabar reikalingas kapitalinis remontas: visiškai surūdi jo vožtuvai.

— Ne atsitiktinai mūsų bazėje šiemet net 43 rubliais pakilo vieno centnerio žuvies savikaina, — sako komjaunuoliai.

Iš „Komjaunimo Tiesos", 1959.XI.15.

STATO CIVILINĘ „BAŽNYČIĄ"

Prie Gedimino ir Sierakauskio gatvių sankryžos Vilniuje rengiasi statyti pastatą, kuriame būsiančios įrengtos patalpos iškilmingoms civilinėms santuokoms. Numatyta sudaryti aplinką, kuri savo puošnumu ir iškilmingumu nenusileistų bažnyčiose esamai aplinkai: graži salė, muzika, apeigos... Be to, ten pat būsią svečių kambariai, kavinė, bufetas su šampanu ir fotografas... (LNA)

Dėl aktyviosios visuomenininkės
ONOS KAIRIŪKŠTIENĖS
mirties
nuoširdžią užuojautą giminėms ir artimiesiems reiškia

DBLS Valdyba

Ponų REPEČKŲ ŠEIMAI.
Ponios Repečkienės motinai mirus, gilią ir nuoširdžią užuojautą reiškia
Putcės šeima

— v —
A. A. ONA KAIRIUKSTIENĖ

Iš Manchesterio atėjo liūdna žinia: š.m. gruodžio 4 dieną mirė Ona Kairiūkštienė.

Ona Kairiūkštienė - Skiparytė gimė 1889 m. rugpiūčio 10 d. Rygoje. Vidurinį mokslą baigė Rygoje, gavo mokytojos teises ir buvo švietimo draugijos ŽVAIGŽDĖS mokyklos vedėja. Vėliau persikėlė į Petrapilį, ten suorganizavo lietuvišką pradžios mokyklą ir aktyviai dalyvavo visuomenės gyvenime. Nuo 1919 ligi 1923 m. mokytojavo Vilniuje Mašiotienės mergaičių gimnazijoje, Vytauto Didžiojo gimnazijoje ir mokytojų seminarijoje. 1923 m., lenkų okupacinės valdžios priversta, paliko Vilnių ir persikėlė į Kauną. Kaune studijavo Lietuvos Universiteto humanitariniame fakultete anglų kalbą ir literatūrą ir pedagogiką. Dirbo Teisingumo ministerijoje, o 1929 m. perėjo dirbti į Užsienių Reikalų Ministeriją ir ten išbuvo ministerijos sekretore ligi 1940 metų. 1944 m. dėl bolševikinio siaubo grėsmės pasitraukė į Vakarus. 1945-46 m. buvo gimnazijos mokytoja Liubeke ir Spakenberge. 1947 m. emigravo į Angliją, kur iki 1951 m. dirbo Alsagerio šeimų stovyklo je, kaip gerovės valdininkė ir vertėja, suorganizavo pirmąją lietuvių mokyklą su pilna programa. Išėjusi į pensiją, kurį laiką gyveno Londone, o vėliau persikėlė į Manchesterį, kur ir mirė eidama septyniasdešimt pirmuosius amžiaus metus.

Velionės visuomeninė ir kultūrinė veikla buvo plačiašakė. Begyvendama Rygoje ji dalyvavo lietuvių teatro vaidintojų grupėje ir A. Kačanausko vedamame chore. Persikėlusi į Petrapilį, 1912 m. suorganizavo lietuvių pradžios mokyklą ir dalyvavo draugijos draugijoje, kuriai vadovavo K. Glinskis. Ji buvo viena iš tos draugijos steigėjų, valdybos narė ir vaidintoja. 1913 m. ji atstovavo lietuvių skyriui visos Rusijos smulkiosios pramonės parodoje. Pirmojo pasaulinio karo metu dirbo Petrapilio lietuvių komitete nukentėjusiems dėl karo šelpti, globojo pabėgėlių ligoninę ir moksleivių bendrabučius. Būdama Vilniuje, taip pat suorganizavo vaidintojų trupę ir buvo jos režisorė. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo daugelio organizacijų veikli narė: aktyvi Lietuvos Šaulių Sąjungos veikėja, Vilniui Vaduoti Sąjungos narė, Draugijos Užsienio Lietuviams Remti vicepirmininkė, Bibliotekininkų Draugijos valdybos narė ir kt. Lietuvoje ji turėjo turtingą liet. tautodailės, prijuosčių ir juostų rinkinį; jos surinktų tautinių raštų spalvoti piešiniai 1914 m. atiduoti Vilniaus Dailės Draugijai. Be to, Vilniuje ji buvo išleidusi brošiūrą apie liet. raštus. Už nuopelnus Lietuvai ji buvo apdovanota Gedimino ordinu.

Ona Kairiūkštienė aktyviai reiškėsi ir tremties organizacijose. Didžiojoje Britanijoje ji ėjo įvairias pareigas DBL Sąjungoje, buvo pasaulio liet. Archyvo įgaliotinė, Šv. Onos Moterų Draugijos komiteto narė, Central and East European Women's Federation in Exile komiteto iždininkė, Koordinacinio tremties tautinių organizacijų komiteto narė, Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Anglijos vietininkijos valdybos vicepirmininkė ir t.t.

Šiandien mes liūdime jos netekę. Liūdime, nes esame netekę Lietuvos didžios patriotės.

Septynios DIENOS

EKONOMINĖ PARAMA AZIJAI

Ruošiami planai pradėti teikti rimtą ekonominę paramą Azijos kraštams. Pagrindą tokiai paramai, be abejo, sudarys Amerika, bet tai susiję su politine įtaka, ir dėl to norima, kad tą reikalą tvarkytų tarptautinė institucija, greičiausia, Tarptautinis Bankas.

Amerikos noras būtų pirmiausia padėti Indijai.

KULTŪRINIS BENDRADARBIAVIMAS

Rusų - britų kultūrinis bendradarbiavimas, užsimezgęs po to, kai Chruščiovas ir Bulganinas lankėsi D. Britanijoje, ir nutrūkęs po Vengrijos revoliucijos, dabar nauja sutartimi pradėtas vėl vykdyti.

NIEKIENO ŽEMĖ

Po ilgai trukusių derybų 12 kraštų pasirašė sutartį, pagal kurią Antarktika pripažįstama niekieno žeme. Labiausiai nenorėjo atsisakyti savo teisių į tas teritorijas Argentina ir Čilė.

Tos sritys bus tyrinėjamos, bet ten nevalia bus sprogdinti atomines bombas.

ITALAI REMIA PREZ. EISENHOWERĮ

Dviejų dienų pasitarimuose prez. Eisenhoweris pasižadėjo Italijai, kad jo pastangos rasti sugyvenimą su Rusija nereiškia, jog susilpnės Šiaurės Atlanto organizacijos pajėgos. Taip pat išsiaiškinta, kad prez. Eisenhoweris teiks pirmumą tam, kad Italija rems Šiaurės Atlanto paktą, o ne Vakarų Europos valstybių bendruomenės specialius politinius pageidavimus.

PRANCŪZIJA TURTĖJA AFRIKOJE

Prancūzijos ministeris pirmininkas Debre iškilmingai atidarė Saharoje įrengimus, ir nuo šiol 375 mylių ilgumo vamzdžiais į Vidužemio jūros krantą tekės žibalas. Dar šiais metais šituo būdu prancūzai parsigabens pusantro mil. tonų žibalo, kitais metais 10 mil. tonų, o 1965 m. jau 50 mil. tonų.

BEZDŽIONĖ GRĮŽO

Amerikiečių raketoje paleistoji bezdžionė Samas grįžo po 55 mylių kelionės.

Amerikiečiai buvo ir aukščiau išleidę bezdžionių, bet šįkart buvo bandomas mechanizmas, kuris bėdos atveju leistų išsigelbėti. Tai pasiruošimai skraidinti žmogų. Manoma, kad po 1-2 metų iš tikro jau galės žmogus būti skraidinamas.

KNYGOS LEIDYBOS SRITIS

D. Britanija turi 1.500 knygų leidyklų, bet tik 10 tokių, kurios išleidžia per metus ne mažiau kaip po 200 knygų. Vyriausia tarp šių yra Heinemann (430 knygų per metus), sekanti didumu Oxford University Press (321), toliau eina Longman, Macmillan, Methuen.

KOVA DĖL VALDŽIOS

Nigerijoje, kuri 1960 m. gaus nepriklausomybę, parengties padėtyje yra kariuomenė ir 6000 policijos, nes krašte vyksta pasiruošimas parlamento rinkimams (šį šeštadienį bus rinkimai). Artėjant rinkimams vis daugiau iškyla muštynių.

KARŠTI GINČAI DĖL VENGRIJOS

Jungtinėse Tautose vyksta karšti ginčai dėl Vengrijos. Priimta rezoliucija, kurioje pasmerkiamos Sov. Sąjunga ir Vengrijos bolševikinė vyriausybė, kaip nesilaikančios ankstyvesnio Jungt. Tautų nutarimo tuo reikalu. Abi vyriausybės kviečiamos bendradarbiauti su J. Tautų atstovu Vengrijoj.

PRASIVERŽĖ UŽTVANKA

Prancūzų Rivieroje, Frejus vasarvietėje, vanduo pralaužė užtvanką, užliejo slėnį ir dėl to žuvo apie 300 žmonių.

KLAUNAI BE SOCIALISTINIO REALIZMO

Sovietų klaunai (500), susirinkę į Maskvą savo konferencijon, turėjo pripažinti, kad jiems trūksta socialistinio realizmo, per daug yra nukrypę į pramoginę programą, neauklėja žiūrovo.

Prieš jų konferenciją į cirką buvo nuėjęs Chruščiovas ir iškėlė maždaug tas pačias mintis.

ĮVAIRŪS KALĖDINIAI SIUNTINIAI PAPIGINTOMIS KAINOMIS.
REIKALAUKITE SPEC. TAM TIKSLUI IŠLEISTŲ KATALOGŲ.
TAZAB LIETUVIŲ SKYRIUS,
1, LADBROKE GARDENS,
LONDON, W.11.

NYKUS BALANSAS

TREMTINIŲ UŽDAVINIAI IŠ 15 METŲ NUOTOLIO

Julius Vidzgiris

6

Tik dalimis pačiais bendriausiais bruožais suminėtosios tremtinių veiklos sritys rodo, koks sudėtingas tremties uždavinių laukas. Kai uždaviniai tokie dideli, o jėgos mažos, juo mažiau gali būti pateisinama anarchija, pastangų palaidumas, nesuderinimas, netikslingas pajėgų išblaškymas. To dėl tremtiniams buvo ir palieka opus politinės vadovybės klausimas. Tai sritis, kurios penkiolikmetis tremties balansas tikrai nykus, nedaras garbės tremtiniams. Dar ir šiandien nelengva nustatyti tikslias priežastis, kurios nuvedė į vieningos vadovybės — Vliko — žlugimą. Man regis, kad šio organo negalės sutapo su emigracinio laikotarpio persilaužimu, ta visuotinio nervingumo nuotaika, kuri atsispindėjo spaudoje nusileidimu į 1920-22 metų politinių rietenų lygį. Neabejotinai neigiamos įtakos turėjo ir pradėtos pinti intrigos, lietuviškųjų politinių sluoksnių tarpusavio kiršinimas. Tai buvo liūdnas laikotarpis, kai lietuviškosios laisvinimo vadovybės priedangoje buvo nueita prie tokių žemų ir nedorų priemonių, kaip atsakingų asmenų diskriminacija savųjų ir net svetimųjų akyse. Veikė neišspręstas ir tų pačių neigiamų pašalinių įtakų kiršinamas santykių klausimas su Vakaruose veikiančios Lietuvos valstybinio tęstinumo vykdytojais — diplomatijos atstovais. Gėda beprisiminti, jog laisvieji lietuviai vedė „Korėjos tipo" derybas, kaip tikri kariaujančiųjų šalių derybininkai. Tai neperdėtas skundas:

„Pradedant 1946 metais, įvairūs lietuviškieji „veiksniai" ir „prieveiksmiai", suvažiavę, suplaukę ar suskridę ėmė tartis, kokie būtų geriausi būdai pavergtai tėvynei laisvinti ir kam kokias vadovavimo pareigas tektų atiduoti... Bernas, Paryžius, Baden-Badenas, Pfullingenas, Reutlingenas, Roma, Washingtonas, New Yorkas, vėl Paryžius, vėl Reutlingenas, vėl New Yorkas, vėl Roma... Kiek tūkstančių dolerių veltui išblaškyta, kiek lakštų popieriaus primarginta, kiek laikraščių puslapių dvokiančiais neapykantos dažais pritepta! Ir to viso sąskrydžio dešimtmečio vaisiai — vienas ilgas pišššš... („Santarvė", 1956/2).

Vliko nusirezistencinimas ir nesugebėjimas išlaikyti ryšio su kraštu taipgi prisidėjo prie jo žlugimo. Dar 1953 m. L. Prapuolenis nurodė:

„Vlikas nedavertino..., kad tremtyje jis tegali būti gyvybingas tik gyvu ryšiu su kraštu". O tas ryšys, pasak jo, buvęs paliktas „atskirų organizacijų ir grupinių blokų iniciatyvai. To padarinys: ne tik kreivai vaizduota kraštui tremties laisvinimo organizacijos ir pastangos, ir lygiai kreivai vaizduotas krašto rezistencijos veidas bei nusistatymas tremčiai, ne tik dveji metai aitrių nesusipratimų dėl VLAK ir BDPS, bet — ir tai yra nelemčiausia — paties Vliko nuolatinis atsipalaidavimas nuo krašto, nuolatinė evoliucija į politinių pabėgėlių nuo krašto atitrūkusį sambūrį" („Į Laisvę, 1953/1).

Po poros metų prof. Brazaitis, minėdamas lietuviškosios rezistencijos 15-kos metų sukaktį, pabrėžė laisvųjų lietuvių gyvybės auka simboliškai pademonstruotą vienybę su pavergtaisiais, bet drauge taipgi pripažino.

„Tačiau esame krašto rezistenciją ir apvylę, kaip ją yra apvylę ir suklaidinę Vakarai. Apvylę tada, kai laisvojo pasaulio lietuviai suėjo į tiesioginį ryšį su pavergtojo krašto rezistencija" („Į Laisvę", 1956-11).

Rezistencija krašte užtai darė ir tebedaro brolišką priekaištą, kuriam, deja, pasiteisinimų neturime. Antai, po Vengrijos įvykių sukeltų Lietuvos jaunimo neramumų Vakarus pasiekė tokie skaudūs žodžiai, skirti tremtiniams:

„Man ne kartą yra tekę su mūsų žmonėmis pasikalbėti vengrų reikalu. Daugelis jų pareiškė, kad Lietuvoje padėtis yra žymiai blogesnė ir kad lietuviai yra sudėję ne mažiau aukų, negu vengrai. O vis dėlto, sako jie, Vakaruose niekas net neužsimena tai. Tai kartūs žodžiai, bet, nors ir gaila, jie teisingi. Man yra tekę daug karčių žodžių girdėti, brangieji draugai, vis dėl to, kad jūs nepajėgiate užmegzti tiesioginių ryšių su tėvyne, idant pasakytumėte Vakarams viską, kas vyksta Lietuvoje. Man rodos, jūs neturėtumėte įsižeisti dėl to, nes, kaip aš galvoju, mes turime teisę draugas draugui pasisakyti tai, ką mes galvojame. Iš kitos pusės — čia, tėvynėje, ypač sunku, ir jūs turite suprasti tai" („Europos Lietuvis", 1957-26).

O! Kaip skaudžiai mūsų nesugebėjimą palaikyti ryšio su kraštu, už kurį mes taip švelniai peikiami, patvirtina šitų žodžių kelias į mus. Nors lietuvio iš anapus lietuviškai rašyti žodžiai, jie mus pasiekė tik vertime iš rusų kalbos, iš rusų emigrantų laikraščio, nors jų originalas gulėjo svetimos tarnybos spintoje, saugomas lietuvio pareigūno. Tai ryškiausias pavyzdys to vergišku mo, kuriuo yra susitepęs ne vienas atsakingoms pareigoms pašauktas, į vadovaujantį postą pretenduojąs asmuo. Iki šiandien, deja, nesame nusikratę apgailėtinomis negalėmis politinės organizacijos srityje. Dar neužgirdome, jog iki šiol kas nors būtų aiškiai bent „mea culpa" pasakęs.

Nors ne kartą buvo keltas ilgalaikio ir planingo veikimo programos reikalas, dar nieko ta kryptim nenuveikta.

(Bus daugiau)

Įpratimas negali būti išmestas pro langą — jis turi būti švelniai, žingsnis po žingsnio, nulydimas laiptais žemyn.

Mark Twain

PRELATO LADO TULABOS SUKAKTIS

Lapkričio 22 d. Romos lietuviai paminėjo prel. Dr. Lado Tulabos, šv. Kazimiero kolegijos rektoriaus ir veiklaus visuomenininko, 25 metų kunigystės sukaktį. Šv. Mišias jubiliatas aukojo kolegijoje, lietuviškas giesmes giedant klierikų chorui, dalyvaujant min. S. Lozoraičio šeimai ir visai liet. kolonijai. Priėmime kalbėjo vysk. V. Padolskis, min. Lozoraitis, Vatikano sekretoriato atstovas monsgr. Corrado Balducci, įteikdamas Šv. Tėvo Jono XXIII pasirašytą ypatingą palaiminimą. Romos lietuviai įteikė dail. Irenos Pacevičiūtės pieštą adresą. Kuklus priėmimas baigtas sukaktuvininko žodžiu.

PROJEKTUOJAMA ĮRENGTI LIETUVIŲ KOPLYČIĄ ROMOJE

Šv. Petro Bazilikos požemiuose abiejų ministerių — S. Lozoraičio ir S. Girdvainio, vysk. V. Padolskio ir mons. V. Tulabos pastangomis projektuojama įrengti lietuvių koplyčią.

LIETUVIŠKAS VATIKANO PAŠTO ŽENKLAS

Gruodžio 14 d. Vatikano paštas išleidžia 50 ir 100 lyrų pašto ženklus su karalaičiu šv. Kazimieru, pirmuoju Lietuvos Globėju, jo 500 metų gimimo proga, pieštus dail. Vytauto Kazimiero Jonyno. Abiejuose ženkluose atvaizdas tas pats: dešinėje Šventojo galva, o kairėje karališkieji rūmai ir Vilniaus katedra. Tai bus pirmas lietuvių pastangų vaisius šioje srityje. Šia proga kita leidykla pagamino voką taip pat su V.K. Jonyno šv. Kazimiero paveikslu. Vokai gaunami šv. Kazimiero kolegijoje, Via Casalmonferrato Nr. 20.

IRENOS PACEVIČIŪTĖS PARODA

Šiomis dienomis uždaryta Irenos Pacevičiūtės paveikslų paroda Romoje, kuri tęsėsi dvi savaites. Parodoj buvo išstatyta 18 didelių paveikslų, daugiausia nature mortai ir portretai. Paroda sukėlė didelį susidomėjimą. Apie ją rašė italų spauda. Parodą aplankė daug žmonių.

NESIDOMI POLITINIAIS VEIKALAIS

(E) Partiniai darbuotojai važinėjo po kraštą ir stebėjo, kaip platinamos ir perkamos politinės- komunistinės knygos. Apie savo pastebėjimus parašė straipsnį ck žurnale „Komunistas" (10 nr.). Vaizdas, jų akimis žiūrint, liūdnas. Lenino raštų lietuvių kalba išėję jau 37 tomai, išėjo K. Marks o „Kapitalas" ir kiti komunistiniai „švent raščiai", bet mažai kas tuos leidinius perka. Net partijos darbuotojai tų raštų neperka. Kai kur partijos sekretoriai, tiesa, tuos raštus užsiprenumeravo, bet kai jie išeina, jų vis tiek neišsiperka. Kaltinami ir knygynai, knygų platintojai. Girdi, jie gerai išplatiną grožinės literatūros veikalus (kuriuos skaitančioji visuomenė perka), bet politinės literatūros veikalais kaip ir nesidomi. Taip ir atsitikę, kad kai kuriuose rajonuose, pvz., Šalčininkų rajone, iki šiol neatsirado nė vieno Lenino raštų pirkėjo. Kaltinami pardavėjai, kad jie ne energingai pirkėjus prikalbinėja pirkti politinę literatūrą. Neseniai išleista nauja laida „Komunistų manifesto" (lietuvių kalba), bet knygynuose nebuvę galima leidinio nusipirkti — parduotuvės jo nebuvo pasirūpinusios. Iš anksto išsiuntinėjamuose užsakymų lapuose knygų parduotuvės politinės literatūros leidinių įrašo ko mažiausia. Kritikuojama ir tai, kad knygynuose, knygų prekyboje apskritai labai mažai esą komjaunuolių ir komunistų. Be to, knygynai ne visur turi geras patalpas. Kai kur knygos laikomos kieme sukaltame iš lentų sandėlyje, kuris tiktų greičiau malkoms laikyti. Dabar esą jau statomi nauji pastatai, tačiau jau iš anksto esą žinoma, kad jie bus per maži.

(E) **Muzikologas Juozas Gaudrimas apgynė disertaciją** Leningrado valstybinėje Rimskio - Korsakovo konservatorijoje. Disertacijos tema iš lietuvių muzikinės kultūros istorijos. Darbas komisijos labai gerai įvertintas. Gaudrimas yra pirmas meno mokslo kandidatas Lietuvos muzikologų tarpe, pranešė Vilniaus radijas spalio 23 d.

(E) **Žalgirio mūšio 550 metų sukaktį** ruošiasi minėti specialiais leidiniais Lietuvos Mokslų akademija ir Vilniaus universitetas. Jubiliejiniame leidinyje būsiančios nušviestos lietuvių tautos kovos prieš kryžiuočius iki 15-jo amžiaus.

(E) **Estų archeologas tyrinėja Lietuvos praeitį.** Į Lietuvą archeologiniams tyrinėjimams atvyko Estijos Mokslų akademijos narys Paver, kurio specialybė yra archeologiniuose paminkluose aptinkamos senų laikų gyvulių ir paukščių liekanos. Jau 1957 metais jis tyrinėjo Nemenčinės ir kitų apylinkių iškasenas.

K. BIELINIO NAUJAS ATSIMINIMŲ TOMAS

Iš spaudos išėjo **Kipro Bielinio** knyga PENKTIEJI METAI.

Leidinyje vaizduojami revoliuciniai įvykiai Lietuvoje, didieji 1905-6 m. dvarų darbininkų streikai, rinkimai į Rusijos Valstybės Dūmas ir kt. Be to, prieduose skelbiama daug svarbių dokumentų (jų tarpe ir LSDP atsišaukimas, išleistas Muravjovui paminklo 1898 m. atidengimo proga).

Knygą išleido Amerikos Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos (ALSS) Literatūros Fondas. Leidinys 592 psl., įrištas į kietus viršelius. Jo kaina 6 dol. Leidinį galima užsisakyti paštu, prisiunčiant čekį ar money orderį 6 dol. sumai, jei vietoje nėra knygynų ar knygų platintojų, šiuo adresu:

K. Bielinis, 70 Fifth Avenue, 9th floor New York 11, N.Y.

SEKMADIENIO RIMČIAI

Kalba Westminsterio Kardinolas

Savo Advento Laiške tikintiesiems, Kardinolas tęsia: Tėvų autoritetas ateina iš Dievo ir tėvai gali bausti neklaužadą vaiką. Šv. Rašte užrašyta: „Kas gailisi rykštės, nekenčia savo sūnaus, o kas jį myli, nuolat laiko drausmėje" (Pat.13,24). Panašiai ir valstybė bausdama įstatymų laužytojus, turi autoritetą iš Dievo. Žmogaus prigimtis yra vienybė. Jei kurio nors atžvilgiu pažeidžiamas žmogaus moralinis charakteris, ši žaizda pūliuos ir užkrės visą jo moralinę laikyseną. Jei žmonių mintys maitinamos šaudymų ir žudymų aprašymais, moterystės neištikimybe, neteisėtų vaikų ir kitais nedoriais vaidinimais, žmonės tada pradeda galvoti apie tai ką jie bus matę, o ypatingai šių dienų jaunimas, manydamas, kad toks elgesys yra visai padorus.

Šalia diskutuotinų baudimo metodų, ši problema turi būti sprendžiama jos pagrinde. Stiprus įstatymų davėjas neturi bijotis ir turi pašalinti šias ardančias įtakas iš mūsų tarpo. Nėra abejonės, atsiras įprastų šauksmų, kad tai esą kišamasi į asmenišką laisvę. Bet tai būtų tik tuščias šauksmas tų, kurie labiau mėgsta palaidą gyvenimą, o ne laisvę, vertą savo vardo. Šv. Tomas Moras, kuris kartą buvo Britų karalystės Lordas Kancleris, apie palaidumą taip yra pasakęs: „Jei bent kartą žmonių tarpe nebebūtų bausmės baimės už įstatymų ir tvarkos peržengimą, tada žmogus nebebūtų apsaugotas nuo stipresniojo. Jei bent kartą pasaulis atsidurtų tokioje padėtyje, jis pasirodytų patekęs į netvarką ir būtų nebesuvaldomas; tada reikėtų ilgai laukti, kol po didelių klaidžiojimų ir nepasisekimų vėl būtų surastas kelias viską atvesti į tvarką ir taiką".

Efektyvi bausmė įkvepia baimės linkstančias į nusikaltimą širdžiai, nes žmogus nesibijo švelnios ištarmės. Meilumas su pabarimu teismo salėje neturi jokios pasėkos į Dievą netikintiems nusikaltėliams ir mažamečiams neklaužadoms. Užuojauta yra krikščioniška dorybė, bet turime lygiai užjausti bendruomenę, kaip ir paskirą įstatymų laužytoją. Krašto piliečiai gali rasti apsaugą ir gyventi taikoje ir ramybėje, jei kaip sako Šv. Tomas Moras, bausmė neša baimės blogio darytojams.

Kardinolas baigia savo Ganytojišką Laišką kviesdamas visus tikinčiuosius ypatingai maldai, kad visur valdžios žmonės savo pareigas atliktų garbingai, suvaldytų palaidumą ir atstatytų pagarbą Dievo Įstatymui ir Jo tvarkai.

Kun. P. D.

Pamaldos

DERBY — šį sekmadienį, gruodžio 13 d., 11 val., Seselių koplyčioje, Bridge Gate.

J. PAUKŠTELIS

Pabudimas

— Bet ir tu, sesele, nė kiek nepasikeitei — vis nori, kad aš už tave savo gūbrį kiščiau...

Abudu geraširdiškai nusikikeno.

— Bet man jau reikia į kontorą. Gal nori limonado? Yra parnešto gaivinančio, citrininio limonado.

— Nenoriu, broleli... Eik į kontorą, kad neturėtum nuostolių.

Brolis ir sesuo pakštelėjo vienas kitam į skruostą ir persiskyrė. Vienas išvažiavo namo, kitas išsiskubino į kontorą.

* * *

Žemė buvo nupirkta. Grįžęs iš varžytynių, Pimpė tuoj šaute nušovė pas Morkuvienę.

— Kaip gi, kaimynėle, taste — dabar su terbomis mus išvarysi? —klausė kone verkdamas.

— Nieko, kaimynėli, nežinau, ką tas mano brolelis sugalvojo. Nič nieko! Ot ryt važiuosiu ir sužinosiu.

Kitądien vakare Pimpė vėl atšovė:

— Ar jau sužinojai, kaimynėle, taste?

— Galva susisuko tam mano broleliui. Aš jam ir šiaip sakau, ir taip: kaimynų gaila, taip gražiai sugyvenome! — o jis vis savo: jei gerai sugyvenote, tai ar negeriau, girdi, kad jų žemė kaimynei atiteko, o ne kokiam svieto perėjūnui. Juk, girdi, vis tiek būtų kam nors atitekusi. Aš jam kalbėjau, aiškinau, kad pagalvotų, gal atmainytų savo nusistatymą, o jis vis tą patį: jei ne tau, tai būtų tekę kitam. — Tokio jau užsispyrusio būdo... Nuo pat mažens jis toks buvo.

Pimpė dar pasėdėjo, painkštė, it dantį geliant, ir iškiūtino.

NEBELINGUOSI, KLEVELI!

Pimpės kieme stovėjo griozdų prikrautas vežimas. Snarpsojo pakinkytas sartis. Pimpė, perlinkęs, perkaręs it svirtis, pailgėjusia nosimi, nuolat ją šnirpšdamas, čiupinėjosi apie vežimą, raišiojo virves. Paskui, pasižiūrėjęs, pasidairęs, nuslinko į kluoną, prie daržinės. Čia vėl staigiojo, dairėsi, pakaušį nuolat kasydamas, nosį šnirpšdamas, dejavo: paliksiu, taste, tėvų senelių pramintus takelius, nebematysiu!— O ašaros didžiulės ritosi per gilias skruostų raukšles, tiško ant žemės, — viena jų, pati didžioji, pakibo ant nosies galo, kurią jis nubraukė delnu.

Nelinksmos jam atrodė ir trobos — klojimas, tvartai, daržinė — pašiurusios, lyg nusigandusios, atlapotomis durimis, pro pamatus šunys katės landžioja. Nebevaikščiosiu pro jus, taste!

Tuo tarpu Pimpienė troboje, surinkusi paskutinius rakandus, keliu prispaudusi rišo juos į paklodę. Bet niekaip negalėjo surišti — rankos drebėjo — sveikatos nebebuvo, — pametusi viską vidury aslos, atsisėdo ant suolo, vienintelio troboje likusio baldo.

— Tai kaip, Aliut, gal jau važiuosime? — įslinkęs į vidų, plonu, verksmingu balsu klausė vyras ir, nelaukęs atsakymo, sudribo netoli jos.

Pirmąkart Pimpes prislėgė tokia nelaimė. Visokių nelaimių — didelių ir mažų teko patirti per gyvenimą, bet vis mokėjo nepasiduoti — negrimzti nusiminiman. Vai kas mirė — pašliuksėjo katras sau nusigręžęs į sieną, paverkė, o apsisukę kalbėjo:

— Daryk, Petriuk, alų, juk vis tiek pakasynas reikia kelti, gimines ir kaimynus paprašyti.

Arba — sudegė tvartai — taip pat:

— Nenusiminkime, Petriuk, Dievas duos — pasistatysime naujus tvartus. Lyg nepasistatysime.

Vyras dar:

— Tai kad, Aliut, nebus iš ko...

Bet ji mojo ranka:

— Atsiras... žemės kokį gabalą parduosime, pasiskolinsime ir atsiras.

— Teisybė, širdele, kai yra bėda, atsiranda ir roda...

Javus ledai išmušė — taip pat — padūsavo, paverkšleno ir nusiramino: gyvensime, nepražūsime... yra bėda, bus ir roda...

Ir kai žemės varžytynes paskelbė, Pimpės per daug nenusiminė: nepriekaištavo, nekaltino vienas kito, kaip dažnai būna. Jei jis kiek dejavo, inkštė, tai ji tik ramino:

— Nei tu per daug siaubk, nei ką. Ir kas čia tą mūsų žemę pirks, jei visi taip pat pliki nuogi. Nebent koks amerikonas. Bet ir amerikonui už savo pinigus į tokias skyles nelenda.

— Kam amerikonas, širdele, kad yra da bar visokių direktorių, visokių ministrų, kurie žemes iš žmonių supirkinėja.

— Tik jau, Petriuk, ministrai mūsų žemės nepirks — gali būti ramus — jiems už tenka dvarų.

Net kai žemę pardavė, Pimpės, bent ji, dar šiaip taip raminosi: liko du tūkstančiai... dar gyvulių mantos — parduosime ir gyvensime.

Bet kai pinigus pragyvensime, gyvulius ir mantą, kaip tada? — čirpė vyras.

— Nenusimink— duos Dievas! Dukterys ištekės — pas jas gyvensime. Argi nematai, kad ne vienas, o keli jau suka?

Bet šiandien, kai reikėjo išvažiuoti iš savo namų, žinant, jog niekad, o niekad į juos nebesugrįši— Pimpes prislėgė toks nusiminimas, tokia neviltis — lyg koks kalnas būtų juos užgriuvęs.

— Gal važiuosime, širdele? — vėl švagždėjo jis. — Netrukus tat ir vakaras ateis... kol nuvažiuosime...

— Palauk, palauk, — taip pat negarsiai atsiliepė ji. — Dar palauk!..

Ko ji delsė, ji ir pati nežinojo. Ir kažin iki kol būtų taip delsusi, jei ne kaimynės, kurios pradėjo rinktis Pimpių išleisti.

— Mat, sėdi nabagučiai, nesinori savo namų — savo gūžtos palikti, kur visą amžių gyveno! — dūsavo storulė Jonaitienė, lipdama per slenkstį, bet nematė, kad apivaras atsileidęs, privėrė jį durimis ir suknupo.

Pimpė šoko kaimynės kelti.

— Ar neužsigavai, kaimynėle, taste?

— Širdis alpsta pagalvojus, kad nebeturėsiu tokių gerų kaimynų! — savo ruožtu aimanavo Jonaitienė ir rišosi apivarą.

Pridurmai atėjo ir Balčiūnienė, ir Uogintienė, ir Treškienė. Visų jų akys pilnos užuojautos, balsai verkšlenantys: sunku žmonėms skirtis su savo pastoge, bet — ką padarysi — tokia Dievo valia! Tik nenusimink, kaimynėle, nesiskrupulyk — juk ne už jūrių marių išvažiuoji. Neužmiršime, atlankysime vieni kitus — ir mes pačią, ir pati mūs. Kad tik sveiki būtume. Žinoma, nelengva bus — kol priprasi svetimoje pastogėje, kol savąją užmirši.

Pimpienė stengėsi nepasiduoti: nesulauk tumėte — aš ne kokia ubagė, kad man reikėtų jūsų užuojautos!

— Ir nenusimenu, nė kiek nenusimenu! — tėškė. — Aš neblogiau gyvensiu — pamatysite. O tokia Morkuvienė pasprings su svetimu kąsniu. Tikrai pasprings... nesibaigs jai geruoju. Kad jie kiaurai prasmegtų!

Ir, pakilusi nuo suolo, vėl griebė rišti nesurištą paklodę. Dabar ji sukosi taip greit ir vikriai, tartum kaimynų „užuojauta" jai visą stiprybę būtų sugrąžinusi. Paskui išdidžiai pakėlė galvą:

— Na, kaimynėlės, sudiev! — Pasibučia vo su visomis. — Būdamos Karpiškyje, nepatingėkite — apsilankykite.

Kaimynės ašaras braukė, galvas lingavo, šliurksėjo. Ašaras braukė, šliurksėjo ir Pimpė, gailiai žiūrėdamas į kaimynes: sudiev, nebegyvensime kartu, taste... kažin kur teks numirti! — Tik Pimpienė nenusibraukė nė vienos ašarėlės: ir ko čia kitiems rodytis?! — Dar aukščiau galvą pakėlusi, išėjo iš pirkios, įmetė ryšulį į vežimą (kaimynės išsekė iš paskos) ir buvo besėdanti į ratus. Bet pajuto, kad visi sąnariai lyg ir stingsta ir krūtinėje darosi slopu, — apsigręžė ir nuskubėjo atgal į trobą, tartum būtų ten ką pamiršusi. Perbėgo per priemenę, žvilgterėjo į seklyčią, į kamarą — širdis dreba, bet ašarų nė lašelio — veidas lyg su akmenėjęs. Vėl į seklyčią žvilgterėjo, tik mato — už lango klevas šakas linkčioja.

Po juo, marti būdama, jauna sėdėdama, dainas dainuodavo. Jo pavėsyje ant šakos lopšys kabėdavo, jame katras vaikas - burbulas, būdavo sėdi — pasaką jam sakydavo... vakarais su vyru išeidavo po jūo pasėdėti. Ir suspaudė Pimpienei širdį — pasipylė ašaros per skruostus: nebelinguosi, kleveli! — Bet atsiminusi, kad kieme Petriukas prie vežimo laukia, kad kaimynės ją verkiant gali pamatyti — greitai jas nusišluostė ir sugrįžo į kiemą.

— Važiuosime, tėvai! — Įsisėdo tarp kraustinių, linktelėjo kaimynėms ir išvažiavo.

— Sudrožk, — artėdama prie Morkaus kiemo, tarė vyrui. Vyras sudrožė ir pralėkė ristele. Jis priekin visas nulinkęs, knabsančia nosimi, ji atvirkščiai — tiesi, kaip įdiegta. Užspringsi, prakeikta dvasia, užspringsi tu mano nelaime!

Bet vos išvažiavusi iš sodžiaus, nulinko ir ji į priekį, kaip ir vyras, o veidas labiau papilkavo negu jo.

— Važiuok pamiške, — tarė, tik dabar tyliai, vos girdimai. — Nenoriu aš per Girbutkius važiuoti.

Ir daugiau iki pat Karpiškio nei ji, nei jis burnos nepravėrė... Dar niekad Pimpės nebuvo važiavę taip tylėdami.

Karpiškyje jų laukė dukterys. Taip pat nelinksmos — akis išplėtusios nuolat žiūrėjo į kelią, ar neatvažiuoja. Nejauku buvo joms. Rodėsi, jei atvažiuos tėvai, pasidarys ir jaukiau, ir linksmiau — vėl sugrįš paprastas, normalus gyvenimas. Bet atvažiavo tėvai, ir jaukumas nesugrįžo. Gal dar liūdniau pasidarė, nes jie buvo taip prislėgti, tokie lyg visa dešimčia metų pasenę, sugūrę, sumenkėję. Motina dar stengėsi neišsiduoti, klausinėjo šį tą, žinoma, ko galėjo ir neklausti: ar karvę pamelžė... gal bažnyčioje buvo katra, — bet savo nusiminimo negalėjo paslėpti. Dar labiau tėvas — jis dejavo, dūsavo, nosį nuolat ranka braukė, vietos nerasdamas, ėjo šen, ėjo ten. Bet kur tu nueisi, jei nėra kur — jei čia taip siaura, ankšta, kojos nėr kur kelti. Du kam bariukai salkoje maži, žemi — galva lubas sieki, — sienų popieriai atkrite, langai, durys išklibę, grindys juda, — visur svetimu prakaitu atsiduoda. Kieme visai nėra kur pasisukti — dabar dar visokiais atsivežtais daiktais — skrynelėmis, kubilėliais, basliais, malkomis užgriozdintas; lentų tvora aklinai apkaltas, o jos smarvė — kaip pragare.

(Bus daugiau)

Pamokslas miniai

Mečys Musteikis

Evangelikas skatina išgirsti Tėvą Leppichą

Kartą vienas pažįstamas vokietis evangelikas su daktaro titulu, pastebėjęs šių eilučių autorių beskaitant vieną Tėvo Leppicho, SJ, knygą, paklausė, ar girdėjęs bent vieną T. Leppicho pamokslą. Gavęs neigiamą atsakymą, šis vokietis tarė: „Už poros dienų Tėv. Leppichas kalbės Miunchene vienoje didžiulėje aikštėje; būtinai nueik pasiklausyti — nesigailėsi! Aš jau porą kartų esu jį girdėjęs, eisiu ir šiuo kartu. Mes, evangelikai, žavimės juo taip pat, kaip ir jūs, katalikai". Rašantysis šias eilutes evangeliko patarimo paklausė ir nesigailėjo. Čia šį pamokslą ir aprašysime.

Miuncheniečius paruošė Eucharistiniam Kongresui

Rugsėjo mėn. į Bavarijos sostinę Miuncheną T. Leppichas buvo atvykęs paruošti miuncheniečių sekančiais metais Miunchene įvykstančiam Pasauliniam Eucharistiniam Kongresui. Viso pasakė septynis klausytojų labai gausiai lankytus pamokslus. Iš vykimo iš Miuncheno išvakarėse paskutinį — atsisveikinimo pamokslą pasakė Miuncheno miesto garsiojoj Karaliaus Aikštėj rugsėjo 17 d., į kurį susirinko 80.000 žmonių iš arti ir toli. Šis pamokslas didele dalimi buvo nukreiptas prieš komunizmą, bet ir „atvėsusieji" krikščionys buvo smarkiai išplakti.

Tik kompartijos nario knygelė įdomi...

Tėv. Leppichas kalbėjo nuo savo autobuso stogo, prožektorių stipriai apšviestas. Vidutinio ūgio, lengvoje jėzuito sutanoje, lieknas, giliais bruožais, tačiau nuoširdžiai linksmo veido. Pradžioje jis atsakinėjo į klausimus, gautus raštu, įterpdamas nemažai humoro. Po to perėjo prie pagrindinės temos.

Jis neturįs nieko prieš partijas, jei jos rodo nuoširdų politinį aktyvumą, bet pasisako prieš jas tuomet, kai jose mato „materialistinį blakių būvį". Todėl jis griežtai atmeta liberalų partijos bilietą, nes liberalai puikiai pažįsta biržos žinias, bet nepažįsta biblijos. Nemažiau atmeta socialdemokratų partijos knygelę, nes ši partija „jau net patį Dievą uždaro į šaldytuvą". Bet atsisako partinės nario knygelės ir tųjų, kurie religiją panaudoja tik kaip iškamšą. Galų gale, įdomi telieka tik „komunistų partijos knygelė; ši demonologija su savo plieno kietumo kadrais". Čia nepagelbės jokios humaniškos naujos idėjos ir jokie etiški receptai, nes komunizmo aktyvumui nėra priaugusi jokia žmogiškoji programa. „Jūs turite tik krikščionišką giminišką išsigimimą, o komunistai misijonierišką kaitrą! Mes vis dar įsivaizduojame, kad esam pasaulio bamba, o tikrumoj esame jau tik Azijos akloji žarna!". Daugelis mūsų gyvena pertekę turte ir mano, kad visad taip bus, neįvertindami komunizmo grėsmės. „Bet aš jums sakau: mokykitės rusų kalbos, nes jos neužilgo prireiks. Pradedantiems lankyti aukštesnes mokyklas patariu studijuoti ir Markso teorijas; tos žinios pravers, nes savo priešą reikia gerai pažinti!".

Nevienas kapitalistas, kuris savo garaže turi tris automašinas, jam (T. Leppichui) plojęs per petį ir sakęs: „Tėve, aš su tavimi, aš irgi prieš komunizmą, aš tavo pagalbininkas". „Nereikia man tokių pagalbininkų! — šaukė Tėv. Leppichas —Jie tik todėl yra prieš komunizmą, kad bijo prarasti savo auto mašinas. Tokie tik dirvą ruošia komunizmui!"

Komunizmas yra tokia ideologija, kurios nei sušaudysi, nei su pilnomis lėkštėmis nugalėsi. Šiai „neapykantos revoliucijai gali pasipriešinti tik krikščioniškoji meilės revoliucija".

„Pasisiūkite apatinius sijonus iš savo vėliavų"...

Tėv. Leppichas nepagailėjo karčių žodžių nė saviesiems. „Mes patys esame kalti, kad iš bažnyčių pasitraukė vitališkieji... Dauguma lyje parapijų toną duoda veidmainiai, pataikautojai, prisitaikėliai". Kreipdamasis į katalikiškas organizacijas, Tėv. Leppichas šaukė: „Mums nereikia jokių jubiliejinių švenčių ir šventų vėliavų. Pasidarykite iš jų apatinius sijonus. Ko mums reikia, tai vėliavų puolimui, atakai!"

Protestantų vadai be karių

Tėv. Leppichas aštriai pasisakė prieš įvairias protestantų sektas, tačiau protestantus - evangelikus vadino „krikščioniškaisiais broliais", pasakydamas ir jiems nemalonią tiesą: „Jūs turite Bavarijoje aukšto lygio akademiją, vertą pasigėrėti. Jūs turite daug puikių vadų, bet kur jūsų kariai? Jūsų vadai vieni, atskilę nuo savo tikinčiųjų, be pasekėjų..."

„Matei, bet tylėjai, tu šunie!"

Trumpai papasakojęs savo įspūdžius iš kelionės aplink pasaulį per atsilikusius kraštus, apibūdinęs matytąjį baisų skurdą, ligas ir komunizmo veržimąsi, Tėv. Leppichas susigraudinęs, lyg pasiteisindamas dėl savo grubių išsireiškimų, tęsė: „Aš juk negaliu laikyti gražiadvasių kalbų, kai matau, kad pasaulis dega. Kitaip, kai vieną dieną atsistosiu prieš Dievą, jis man šauks: tu matei visa tai, bet tylėjai, tu šunie!" Matyti degantį pasaulį ir tylėti yra didelis nusikaltimas. Tuo nusikalsta ir daug spaudos žmonių. Tėv. Leppichas su pasipiktinimu apgailestavo, kad Bavarijos Radijofonas atsisakė transliuoti jo šį pamokslą, tačiau drauge pasidžiaugė, jog radijo atstovai net iš Olandijos ir Austrijos jo kalbą užfiksuoja. Tėv. Leppichas prašė žurnalistų, kad ne tylėtų, ir jo čia paliestuosius klausimus iškeltų spaudoje (beveik visi Miuncheno laikraščiai šį pamoklą aprašė, tačiau trumpai, daug svarbių dalykų nutylėdami).

Su pasigėrėjimu Tėv. Leppichas nurodė protestantų gydytojo Alberto Schweizerio artimo meile persunktą veiklą tarp negrų Afrikoje. Neveltui jis visame pasaulyje minimas. Tačiau kodėl pasaulis nemato daugybės kitų visą savo gyvenimą geriems darbams paaukojusių žmonių, kaip katalikių vienuolių, protestantų diakonisių ir kitų. Kai vienuolė kokį trisdešimt metų kažkur Afrikoje sunkiausiose sąlygose slaugiusi raupsuotuosius sugrįžta bejėgė atgal į savo tėvynę, niekas jos nemini, niekas jos nelaukia. O kai atvyksta iš kito krašto kokia nors „išgarsėjusi" kino artistė, tai su gėlėmis pasitinka ją tūkstančiai žmonių, apie ją rašo viso pasaulio spauda...

„Kai pornografai tampa turtuoliais, o meninininkai turi badauti, tai krikščionybė negali likti kažkokiu etišku purkštuvu. Jeigu šiandien kažkokia nešvarianosė už vieną filmą gauna 80.000 DM, tai čia jau kažkas netvarkoj". Kai po šių žodžių minia pradėjo stipriai ploti, tai Tėv. Leppichas galingu balsu užriko: „Kodėl plojate?! Juk jūs patys jas paremiate belankydami jų filmas!"

NAUJAS BŪDAS SIUNTINIAMS SIŲSTI Į RUSIJOS VALDOMUOSIUS KRAŠTUS

Nuo šių metų spalio 15 d. visi siuntiniai, siunčiami per mūsų bendrovę,
Lietuvą pasieks per 3 savaites.

TAUPYKITE SUNKIAI UŽDIRBTUS PINIGUS!

Visi mūsų klijentai jau seniai žino, kad tik per BALTIC STORES bendrovę galima pasiųsti įvairių rūšių prekes už žemiausią kainą. Bet dar daug yra tokių, kurie be reikalo eikvoja savo pinigus, mokėdami kitur daug daugiau.

Vienintelis būdas taupyti pinigams yra siųsti siuntinius tik per BALTIC STORES bendrovę.

Visais reikalais prašome rašyti:

BALTIC STORES LTD.

Z. JURAS, 421, HACKNEY RD., LONDON, E.2.

ATRADO DAUG SENOVINIŲ LIETUVOS PINIGŲ

(E) Kelmės rajono Laugiriškių apylinkės arimuose vaikai neseniai atrado didelį skaičių senų lietuviškų monetų. Nunešę į mokyklą parodė mokytojai, o ši apie radinį pranešė Šiaulių „Aušros" istoriniam - etnografiniam muziejui, kurio vedėjas Adolfas Nezabitauskis nustatė, kad tai daugiausia XVI-jo amžiaus pradžios Žygimanto III sidabriniai grašiai ir kitos monetos. Bekasinėjant toje dirvoje rasta ir daugiau senovės liekanų — odinio maišiuko liekanos ir molinio indo šukės. Muziejaus mokslinės bendradarbės Irenos Grikšaitės pareiškimu, tai esąs pirmas toks stambus radinys Žemaitijoje pastaraisiais laikais. Monetų radinys mokslininkams suteiks, be kita ko, naujų duomenų apie anų laikų krašto ūkinę padėtį.

NELEIDO RODYTI KNYGŲ, KURIOSE MINIMA LIETUVOS PARDAVIMO SUTARTIS

(E) Puoselėdami kultūrinius mainus su sovietais, britai Maskvoje (Lenino bibliotekoje) atidarė 4.000 angliškų knygų parodą. Sovietai išstatomas knygas pirma perleido per savo cenzūrą ir jau iš anksto 30 knygų „išbrokino". Prieš pat parodos atidarymą sovietai pareikalavo išimti iš parodos ir A. Bullocko knygą apie Hitlerį, H. Trevor-Roper knygą apie paskutines Hitlerio dienas ir dar keletą. Jose vienokiu ar kitokiu požiūriu minima ir nelemtoji Molotovo - Ribbentropo sutartis pasidalyti Pabaltijo kraštais ir Lenkija.

„PREKIŲ IŠNUOMOJIMO PUNKTAS"

(E) Pasvalyje — tur būt, ir kitose vietovėse — atidarytas prekių išnuomojimo punktas, kur galima išsinuomoti dulkių siurblius, skalbimo mašinas, indus svečių stalui, radiolas, plokšteles, foto aparatus bei kai kurias kitas prekes. Tokių prekių nuomojimo interesantų esą daug.

SUSIRŪPINIMAS NAMŲ SAVININKAMS

Po visuotinio gyventojų surašymo, Maskvos įsakymu, ir Lietuvoj rengiamasi visuotiniam privatinėje nuosavybėje esamų gyvenamųjų namų surašymui. Faktiškai bus surašomi ir įkainojami visi gyvenami namai, bet kadangi nacionalizuoti, valdžios nuosavybėje esantieji namai juk ir taip smulkiai surašyti, tai daugiau rūpinamasi, kokios įtakos surašymas gali turėti privatinės namų nuosavybės srityje. (LNA)

Pragaro religija sklinda, o Kristaus evangelijai nerodoma dėmesio

Didelę dalį kalbos Tėv. Leppichas paskyrė Kristaus Kalno pamokslui aiškinti. Komunizmo mintys vadinamos revoliucijonieriškiausiomis, apie jas kalba visas pasaulis, jos randa didžiausią pasisekimą, nors visa tai veda žmoniją į pražūtį. O Kalno pamokslas visiškai nepastebimas arba aiškinamas švelnia, nereikšminga forma, kai tikrumoje jis visiems laikams yra revoliucionieriškiausia kalba, skleidžianti mintis, nešančias pasauliui tikrą išgelbėjimą.

Komunistinis sabotažas

Vienu metu, kai Tėv. Leppichas kalbėjo apie raupsuotųjų Indijoje baisų likimą, kviesdamas pasaulį parodyti nelaimingiesiems krikščionišką artimo meilę, staiga nustojo veikti garsiakalbiai; vienas jaunas piktadaris (kuris tuoj pat buvo sugautas), spėjama, komunistų inspiruotas ar papirktas, perpiovė laidus. „Sabotažas!", — šaukė Tėv. Leppichas ir toliau tęsė savo pamokslą tokiu galingu balsu, kad beveik šimtatūkstantinė minia galėjo viską puikiausiai suprasti. Tačiau po poros minučių garsiakalbiai buvo perjungti į antruosius laidus, ir vėl viskas vyko normaliai.

Tėvo Leppicho žodžiai rado atgarsį

Šio pamokslo klausėsi ir žymūs Miuncheno dvasiškiai, jų tarpe ir vyskupas Neuhaeusleris, kuris, pamokslui pasibaigus, tarė trumpą žodį ir suteikė miniai ganytojišką palaiminimą.

Pamokslas užtruko dvi valandas. Jo metu du kartu buvo užėjęs labai stiprus lietus, tačiau minia, nors lietsargių maža turėjo, nes prieš tai buvo labai gražus oras, nesiskirstė, stovėjo nepajudinama, lyg prikalta, ir toliau atidžiai sekė pamokslininką.

Po pamokslo minia skirstėsi tyli, matyt, giliai Tėv. Leppicho minčių paveikta. Ir šių eilučių autorius buvo savotiškai nuteiktas: jam atrodė, kad šis pamokslas daugeliu atvejų taikytas ir lietuviams tremtyje; tokių minčių įtakoje buvo parašytas ir šis straipsnis.

Šios Tėvo Leppicho akcijos metu miuncheniečiai jo plačiai veiklai suaukojo 300.000 DM vertės daiktais ir apie 200.000 DM grynais pinigais. Daug geradarių pasižadėjo nuolatos remti vargstančiuosius betarpiškai. Daug jaunimo užsirašė savanoriais slaugyti raupsuotuosius Indijoje ir kitur. (ELI)

GARSINA LIETUVOS VARDĄ

LIETUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJOS KREPŠININKŲ PASIRODYMAS MAINZE IR HEIDELBERGE

Lapkričio 5 d. Gimnazijos krepšinio vienetas buvo pakviestas į Mainzą, kur jis susitiko su Mainzo Policijos Sporto Klubo ir Mainzo universiteto rinktine, dalyvaujančia Rheinhesseno krepšinio lygos pirmenybėse ir dabartiniu metu ten užimančia antrą vietą. Rungtynėms prasidėjus, gerais deriniais, metimais bei sparta tuojau pavyko laimėti didesnę taškų persvarą. Pirmas kėlinys baigėsi 40:23 Gimnazijos naudai. Ir antrame kėlinyje Gimnazijos komanda užvaldė savo priešininką ir rungtynes laimėjo 82:51. Už Gimnaziją žaidė ir taškus pelnė: Baliulis — 25, Bauras — 11, Gailius — 32, Kailius — 8, Valiauga — 6.

Antras rungtynes Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos krepšinio rinktinė žaidė lapkričio 11 d. Heidelberge. Šį kartą priešas buvo Heidelbergo Universiteto Sporto Klubo (USC Heidelberg) prieauglis. Tenka pastebėti, kad Heidelbergas yra Vokietijos krepšinio tvirtovė ir kad Heidelbergo miesto klubų žaidėjai, ypač USC, sudaro Vokietijos krepšinio rinktinės braanduolį, kad Heidelbergo USC krepšinio vienetas jau trejus metus iš eilės, nuo 1957 m., yra Vokietijos krepšinio čempionas. Šitą klubą treniruoja Vokietijos krepšinio rinktinės treneris Toni Kartak, kilęs iš Čekoslovakijos. Taigi Heidelbergo jaunimas ir krepšinio prieauglis, turėdamas geras sales, sąlygas, trenerius ir progų stebėti geras rungtynes ir žaidėjus, turi visas galimybes lavintis ir pakelti savo pajėgumą.

Rungtynės įvyko Heidelbergo universiteto sporto salėje, kurioje jau 1947 metais žaidė studentai lietuviai A. Birutis, A. Laurinaitis, T. Gailius ir kiti už Erlangeno universiteto rinktinę, tuo metu sudarytą tik iš lietuvių studentų, laimėdami Vokietijos universitetų krepšinio pirmenybes.

Rungtynėms su USC jauniais, 18 iki 19 metų jaunuoliais, prasidėjus ir čia, kaip ir pirmose rungtynėse, pirmajame kėlinyje jautėsi Gimnazijos jaunųjų krepšininkų rutinos stoka. Bet antrajame kėlinyje mūsų jaunieji krepšininkai parodė savo gerą sugebėjimą ir priešą užtikrintai nugalėjo 50:34 (23:22). Tai buvo gražus laimėjimas. Po rungtynių buvo tuojau susitarta, kad Gimnazijos rinktinės galės išbandyti savo jėgas su USC, dar pajėgesniu vienetu. Gimnazijos rinktinę prieš USC jaunius sudarė ir jai taškus pelnė: Baliulis — 2, Bauras — 14, Dičpetris — 8, Gailius — 17, Kailius — 6, Kušneraitis — 1, Valiauga — 2. **(In.)**

Sniečkus siunta

SNIEČKUS IR VĖL PRIEŠ „BURŽUAZINIUS NACIONALISTUS"

(E) Medicinos darbuotojų suvažiavime Vilniuje spalio 16 d. Lietuvos komunistų partijos vadas A. Sniečkus ir vėl piktai pasisakė prieš „buržuazinius nacionalistus", kartodamas savo jau visai Lietuvai seniai įgrisusį siūlymą „stiprinti lietuvių tautos draugystę su rusų tauta". Būdingas buvo Sniečkaus pasisakymas: „Jūs, draugai, žinote geriau už mane, jog kartais šie santykiai pagenda... kartais išnyksta savitarpio pasitikėjimas... nesantaika gali įgyti ir nacionalinį atspalvį". Girdi, su tais „nacionaliniais pasireiškimais" reikią būtinai kovoti. „Vakarų imperialistai ir lietuviškieji buržuaziniai nacionalistai siekia išardyti tarybinių tautų draugystę, susilpninti Tarybų Sąjungą". Dar daugiau, jie kurstą ir gaiviną „nacionalistinius prietarus, kurie yra gajausi iš visų kapitalizmo atgyvenų žmonių sąmonėje". Vis dar pasireiškianti tendencija išpūsti nacionalinių ypatumų reikšmę, „o tai savo ruožtu skatina nacionalinio atsiribojimo reiškinius, pasireiškia dar ir atviros nacionalistinės tendencijos". Toliau Sniečkus puolė ir dvasininkus, ir už sienio lietuvius, ir „kažkokius lietuvių tautos laisvintojus", kuriems, girdi, „viskas mūsų šalyje bloga, viskas negerai".

DAR STIPRINS „PARTINĘ KONTROLĘ" ĮMONĖSE IR ĮSTAIGOSE

(E) Lapkričio 10 d. Vilniuje įvyko platus respublikinis pasitarimas partinės kontrolės įmonėse ir įstaigose klausimu. Kaip žinoma, jau kuris laikas visur įkurdinamos „kontrolės komisijos", kurių nariai landžioja po darbovietes ir stebi „negeroves". Vilniuje susirinkusi partijos aktyvistų konferencija turėjo tikslą išsiaiškinti, kaip tos komisijos praktikoje veikia ir kaip darbovietės kontrolę būtų galima dar sustiprinti. Iš pasitarimo paaiškėjo, kad darbininkai į tas komisijas žiūri su nepasitikėjimu. Daug kur jos dar visai nesudarytos. Kai kur į kontrolės komisijas patekę patys įmonių pareigūnai. Kitais atvejais vėl pasirodę, kad su kontrolės komisijos „signalais" aukštesnės instancijos, pavyzdžiui, ministerijos, ne labai tesiskaito.

PROVINCIJOS GYVENTOJAI DOMISI LIETUVIŲ MUZIKOS KŪRĖJAIS

(E) Į Kėdainius buvo atvykęs Valstybinės konservatorijos dėstytojas muzikologas St. Yla. Jo paskaitos apie geriausių lietuvių kompozitorių gyvenimą ir kūrybą pasiklausyti susirinko apie 400 žmonių. Tai buvusi jau antra tokia paskaita Kėdainių liaudies universitete.

SENAS NAMAS

(E) Panevėžyje, Kranto gatvėje, išliko namas, statytas 1614 m. (karaliaus Žygimanto laikais). Numatoma jį atnaujinti. Jame yra Panevėžio Kraštotyros muziejaus skyrius.

KAUNAS ATGAUNA OPEROS TEATRĄ

Perkėlus valst. operos teatrą į Vilnių (su visu personalu), Kaune liko tik dramos teatras ir operetės užuomazga. Kurį laiką šiame teatre repertuaras buvo mišrus: dramos ir operetės. Vėliau prisijungė ir lengvesnės operos. Dabar drama visiškai išjungta ir perkelta į buv. „Jaunojo žiūrovo" teatrą (buv. „Metrapolitain" kino teatro patalpose), o didžiosiose teatro patalpose pasiliko grynai Muzikinis teatras (vietoj Muzikinio Dramos teatro). Šiuo metu senojoje Kauno teatro scenoje rengiamas baletas „Daktaras Aiskauda" (diriguoja Juozas Indra) ir opera „Madame Butterfly", kurią režisuoja buvęs operetės solistas R. Andriejevas. Jau anksčiau šiame teatre buvo pastatyta „Carmen", „Sevilijos Kirpėjas".

„Eugenijų Onieginą" ir „Traviatą" Klaipėdoj vaidina neprofesionalų dainininkų grupė. (LNA)

(E) **Namai iš durpių pelenų.** Nesant pakankamai statybinės medžiagos, Lietuvoje namai daug kur statomi panaudojant įvairiausius pakaitalus, „vietines" medžiagas: molį, spalius, piūvenas ir pan. Kaip daug kur, ir Grigiškio popieriaus fabriko darbininkai gyvenamuosius namus sau statosi laisvu nuo darbo metu, žinoma, taip pat iš „vietinių" medžiagų. Vilniaus radijas spalio 31 d. pranešė, kad Grikiškio darbininkai sienoms gaminti panaudoją durpių pelenus. Vienas kvm gyvenamojo namo kainuojąs tiktai 800 rublių. (Pereitais metais statybos kaina Lietuvoje buvo vidutiniškai 1.787 rb., kaip pranešė Vilniaus radijas lapkričio 2 d.).

(E) **Ventės Rage sužiedavo apie 60.000 paukščių.** Ventės Rage (prie Kuršių kopų) kasmet sustoja milijonai paukščių, skrisdami iš pietų į šiaurę ir atgal. Ventės Rage yra didžiausia Pabaltijo paukščių žiedavimo stotis. Šį rudenį Ventės Rago paukščių žiedavimo stotis sužiedavusi apie 60.000 paukščių.

(E) **Komjaunuoliai perdaug giriasi.** Lietuvos komjaunimo Kauno miesto sekretorius P. Kabalinskas Vilniaus „Tiesoje" bara komjaunimo vietines organizacijas, kad jos dažnai per daug giriasi savo pasiekimais, planų išpildymu „prieš laiką". O suvedus paskiau bendrus rezultatus, pasirodo, kad toje pačioje įmonėje esą atsilikimų, plano neišpildymų.

(E) **Nauji chemijos mokslo darbuotojai.** Vilniaus universiteto taryba patvirtino chemijos mokslų kandidatų laipsnius trims jauniems mokslininkams: Algimantui Lavinskui, vyr. dėstytojui Eduardui Ramanauskui ir Vilniaus Pedagoginio instituto vyr. dėstytojai Antaninai Mickienei. E. Ramanauskas savo kandidatinėje disertacijoje davė cheminę Vilniaus miesto gruntinių vandenų charakteristiką.

DAR VIENAS ATLEISTAS

Rusijos sovietinės respublikos aukščiausiosios tarybos pirmininkas Nikolai Ignatov, vienbalsiu tarybos nutarimu, atleistas iš tų pareigų.

Toms pareigoms išrinktas Nikolai Organov.

Jau ilgas laikas, kaip mes patarnaujame jums.
Ar jūs patenkinti mūsų patarnavimu? Mes manome, kad taip. Antraip jūs nesiųstumėte mums savo užsakymų.
Tai šia proga norim tik priminti jums, kad įvairias vaistų rūšis jūs galite užsisakyti tiesiog iš **vaistinės,** o taip pat ir daugelį kitų eksportinės kokybės dalykų ir žemomis kainomis per:

Acton Pharmacy
(EXPORT) LTD.
24. CHURCH ROAD, LONDON, W.3.
Tel. ACOrn 0712

Prašom parašyti ir prašyti kainoraščių.

Informacija ir patarimai lietuvių kalba teikiama nemokamai.

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

ONOS KAIRIŪKŠTIENĖS LAIDOTUVĖS

Manchesteryje mirusios lietuvių visuomenininkės ir „Europos Lietuvio" nuolatinės bendradarbės Onos Kairiūkštienės palaikai laidojami šeštadienį, gruodžio 12 d.

Iš Londono į laidotuves išvažiuoja DBLS Valdybos vicepirmininkas J. Bendorius.

PASIUNTINYBĖS PATARĖJAS V. BALICKAS Į MANCHESTERĮ

Šeštadieniui, gruodžio 12 d., į Manchesterį, Onos Kairiūkštienės laidotuves, vyksta Pasiuntinybės Patarėjas V. Balickas su ponia.

O. KAIRIŪKŠTIENĖS PALAIKŲ LAIDOJIMO TVARKA

O. Kairiūkštienės laidotuvės vyksta gruodžio 12 d., šeštadienį. Karstas su velionės palaikais 9.30 val. rytą išlydimas į Moston katalikų kapines iš J. Navicko namų — 26, Delaunays Rd., Crumpsall, Manchester 8.

Laidotuvių dalyviai į kapines bus vežami specialiai pasamdytomis mašinomis, todėl prašomi nesivėlinti.

V. SIDZIKAUSKO KELIONĖ

Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas, sustojęs Londone PET reikalais, š.m. gruodžio 2 dieną buvo priimtas Foreign Office, o vėliau lankėsi Britų Parlamente, kur turėjo pasikalbėjimą su kai kuriais Aukštųjų ir Žemųjų Rūmų atstovais

Gruodžio 3 dieną V. Sidzikauskas išvyko lėktuvu į Stockholmą.

KALĖDOS LIETUVIŲ NAMUOSE

Antrąją Kalėdų dieną, gruodžio 26, Lietuvių Namuose rengiami šokiai prie plokštelių muzikos. Pradžia 7 val. vak.

NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS

Tradicinis Naujųjų Metų sutikimas rengiamas Lietuvių Namuose (1-2, Ladbroke Gardens, W.11) ketvirtadienį, gruodžio 31 d. Pradžia 8 val. vak.

Naujieji Metai bus sutikti su šampanu. Įėjimas 5 šil., įskaitant sutikimui skirtąjį šampaną.

SPAUSTUVĖS DARBININKAS

Lietuvių Namų Akc. B-vės spaustuvei Nidai reikalingas lietuvis, norįs išmokti spaustuvės amato.

Kreiptis į Lietuvių Namų Akc. B-vės vadovybę (1, Ladbroke Gardens, London, W.11).

KALĖDINIS BAZARAS

Kalėdinis pabaltiečių moterų ruošiamasis bazaras atidaromas gruodžio 11 d., penktadienį, 4 val. popiet, 72, Queensborough Terrace, Bayswater, W.2.

Bazaras veiks taip pat dar šeštadienį ir sekmadienį, 4-9 val. po pietų (šeštadienį nuo 6 val., o sekmadienį nuo 5 val. bus dar ir muzika).

Lietuvių skyriuje šįmet bus ypač gerų ir gražių dalykų.

Lietuves moteris atstovauja Londono Lietuvių Moterų „Dainavos" Sambūris. Taigi bazaro lietuviškasis skyrius organizuojamas šio Sambūrio. Bazaro pelnas eina šalpos reikalams.

ŠEŠTADIENIO MOKYKLOS KALĖDINĖ EGLUTĖ

Mokyklos tėvų komitetas rengia Londono lietuvių kolonijos vaikams eglutę.

Tėvai, kurie numato, kad jų vaikučiai galės dalyvauti eglutėje, prašomi juos užregistruoti pas S. Kasparą ar A. Demenį arba klebonijoje. Užregistruoti prašoma ne vėliau kaip iki gruodžio 18 dienos.

Eglutės surengimas yra susijęs su lėšomis. Dėl to nustatytas 5 šilingų mokestis nuo šeimos, vistiek kiek tos šeimos vaikučių dalyvaus parengime.

Tėvų komitetas labai prašo visus tautiečius prisidėti prie eglutės surengimo aukomis. Aukas prašom siųsti šiuo adresu: Šeštadienio Mokykla, 164, Quinn Square, E.2.

Tėvų Komitetas

LEIGH

VAIKŲ EGLUTĖ

Leigh skyriaus valdyba pirmą kartą savo gyvavimo istorijoje ruošia vaikams eglutę, kuri įvyks gruodžio 19 d., šeštadienį. Pradžia 5.30 val., pabaiga 10.30 val., Liberal Club, Church St., Leigh.

Programoje: Kalėdų Senelis vaikučius apdalys dovanėlėmis ir pavaišins arbatėle; suaugusiems šokiai, bufetas, loterija ir t.t.

Vaikučių tėvelius prašome savo mažuosius užregistruoti iki gruodžio 12 d. pas J. Evaškaitį, D. Norkų, J. Arbačiauską ar D. Steponavičių.

Kadangi čia tokios rūšies pobūvis yra ruošiamas pirmą kartą, tai malonius apylinkės tautiečius ir svečius prašome gausiai dalyvauti. Vietos užteks visiems, salė didelė ir jauki.

Sk. Valdyba

WOLVERHAMPTONAS

„VILTIES" SPORTO KLUBO KREPŠINIO KOMANDA ĮPUSĖJO SAVO PROGRAMĄ

Sužaistos devynios rungtynės, iš kurių laimėtos šešios, pralaimėtos trys. Iš viso viltiečiai sumetė šiose rungtynėse 300 krepšių. Lygoje Viltis pralaimėjo tik dvejas rungtynes. Daugiausia taškų sumetęs yra Siemaszkiewicz, antroje Kelmistraitis su Karnilavičium, trečioje Viliūnas, ketvirtoje V. Lawrence ir S. Lawrence, penktoje Snabaitis, Burden ir Alinskas.

Viltis šiuo metu turi galimybės laimėti dvi taures.

Gruodžio 14 d., 7.30 val. vak., Sporto klubo nariai, ir tie, kurie yra suinteresuoti muzika, daina, vaidyba ir t.t., prašomi atsilankyti į Vilties sporto salę, Highfields School, Worstones. Važiuoti autobusu Nr. 46. Išlipti Swan - cote - Drive.

Sportininkų žiniai reikia pasakyti, kad ta proga bus aptarti ateities planai.

Klubo Valdyba

PAMALDOS

LEEDS — gruodžio 13 d., 4 val. p.p. H. Rosary bažn.
ROCHDALE — gruodžio 20 d., 11.30val.
BRADFORD—gruodžio 25 ir 27 d., 12.30 v.
COVENTRY — gruodžio 20 d., sekmadienį, 12 val., St. Elizabeth bažn., St. Elizabeth's Road.

ITALIJA

Į Romą grįžo Janina Liustikaitė tęsti toliau dainavimo mokslo. Ji beveik metus su pasisekimu koncertavo įvairiuose JAV ir Kanados miestuose. Čikagoj dalyvavo ir lietuvių statomoj operoj. Taip pat tobulinti savo balsą atvažiavo iš Australijos Albina Uknevičiūtė. Romoj dar mokosi dainavimo amerikietė iš Los Angeles, lietuvio V. Gruzdžio žmona, bet ji lietuvių gyvenime tuo tarpu nedalyvauja. Romiečiai lietuviai gailisi, kad nebegrįžo baigti mokslų St. Baranauskas - Baras. Savo galingu ir žavėtino tembro balsu jis galėtų tapti pasaulinio masto dainininku.

— 0 —

Kun. J. Bičiūnas Romos centre gavo valdyti labai jaukią viduramžio bažnyčią. Ją gražiai atremontavus, kas antrą sekmadienį jis laiko lietuviams Mišias su lietuvišku pamokslu ir lietuvišku choru. Po pamaldų kun. Bičiūnas gretimoj salėj vaišina susirinkusius lietuvius, tuo būdu sudarydamas progą jiems pabūti kartu ir persimesti vienu antru žodeliu.

VOKIETIJA

UHLERBORN

IŠKILMINGAS MINĖJIMAS

(ELI) 4204 LS kuopoj Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas įvyko lapkričio 20 d. Trumpą, bet turininga paskaitą apie Lietuvos kariuomenę laikė pats kuopos vadas dipl. ekon. kpt. J. Matulaitis, o pamaldas lietuvių LS dalinių kapelionas. Vakare įvykusiame turtingame priėmime dalyvavo 112 LSSpr. centro viršininkas plk. ltn. Merrill su visais savo štabo karininkais, 6950 LSCn viršininkas plk. Karczewsky ir pabaltiečių ryšininkas 6950 LS centre dipl. inž. maj. J. Augustaitis. Atitinkamai buvo pagerbti ir 3 toj kuopoj tarnaujantieji buvusieji Lietuvos kariuomenės savanoriai - kūrėjai: ats. kpt. J. Kriščiūnas, J. Lasys ir J. Rizauskas.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

DU NAUJI GIMNAZIJOS RĖMĖJŲ BŪRELIAI

Nuo Vasario 16 Gimnazijos pradžios jos pajamų pagrindinis šaltinis yra rėmėjų būreliai, kurie reguliariai (kas mėnesis arba kas du mėnesiai) atsiunčia gimnazijai savo pasižadėtą paramą pinigais. Tačiau nuo 1953 metų būrelių skaičius pradėjo mažėti. Tos reguliarios aukos gerokai sumažėjo 1958-9 apyskaitiniais metais, nes būrelių įnašų tais metais buvo 16.000 markių mažiau negu buvo numatyta. Jei šitos didelės spragos nebūtų užpildžiusios vienkartinės lietuvių geradarių aukos, Vasario 16 Gimnazijos padėtis būtų buvusi visai liūdna. Todėl džiugu gauti žinią, kad vietoj nustojančio veikti arba mirštančio rėmėjų būrelio (dažniausiai dėl gero vadovo stokos) atsiranda naujas, kuris pakeičia nebeveikian tį. Lapkričio mėn. pradžioje gimnaziją pasiekė dvi tokios žinios. Los Angeles (Kalifornijoj) įsisteigė Vasario 16 Gimnazijai remti ateitininkų būrelis, kurio vadove sutiko būti buv. Nuertingeno lietuvių gimnazijos mokinė D. Polikaitienė-Valančiūtė. Antra džiugi žinia atėjo iš Washingtono. Ten įsisteigė gana stambus būrelis, kurio vadovas yra žinomas kalbininkas L. Dambriūnas ir Danutė Tautvilaitė. Nudžiugino gimnazijos vadovybę du po vienas antro atėję L. Puskepalaitienės (iš Detroito) laiškai, kurie, be būrelio įnašų, praneša apie būsimas vienkartines aukas. (In.)

UHLERBORNO DARBO KUOPOS AUKA

Jau buvo rašyta, kad lietuvių darbo prie US armijos kuopos čia vienokiu, čia kitokiu būdu Vasario 16 Gimnazijai suteikia paramą. Šiuo laiku, kai gimnazijos išlaidos yra padidėjusios, susidarant kuro, bulvių ir daržovių atsargas žiemai, su 500 markių auka į pagalbą atėjo Uhlerborno kuopa, vadovaujama kpt. Matulaičio.

O. MILAŠIAUS MINĖJIMAS

Lapkričio 14 d. Vasario 16 Gimnazijos moksleivių ateitininkų vysk. M. Valančiaus kuopa suruošė gimnazijoj žymaus prancūziškai rašiusio lietuvio poeto O. Milašiaus 20 metų mirties sukaktuvėms paminėti literatūrinį vakarą. Po kuopos dvasios vado Dr. J. Navicko įvedamojo žodžio programą atliko patys moksleiviai. Apie Milašiaus gyvenimą referatą paskaitė VIII kl. mokinys Br. Čepulevičius, o apie poeto kūrybą referatą atliko tos pat klasės mokinė D. Levaitė. Milašiaus eilėraščius (A. Vaičiulaičio verstus) paskaitė kiti ateitininkų kuopos nariai. „Rugsėjo simfonijai" muzikiniu fonu buvo parinkta M.K. Čiurlionio simfoninė poema „Miškas", pritildytai perduota iš magnetofono juostelės. Dail. mokytojas A. Krivickas minėjimui nupiešė Milašiaus įspūdingą siluetinį portretą.

GIMNAZIJOS SKAUTĖS — VOKIEČIŲ VIEŠNIOS

1959 m. spalio 31 ir lapkričio 1 d. Heidelberge vyko Vokiečių Skaučių Sąjungos visų Vokietijos kraštų vadovių konferencija, kurioje lietuvaitėms skautėms atstovavo vyr. skltn. R. Kiulkaitytė (Vasario 16 G.).

Spalio 31 d. vakare į konferenciją nuvyko didesnis Vasario 16 Gimnazijos skaučių būrys ir trys skautai. Čia buvo pasirašytas aktas, kuriuo lietuvaitės skautės Vokietijoje, pasilaikydamos visišką vidaus autonomiją, įstoja į Vokiečių Skaučių Sąjungą. Vokiečių Skaučių vadovė D. Heinstein pasakė labai palankią lietuvaitėms skautėms kalbą. Jai atsakė lietuvaičių skaučių vadovė psktn. S. Laukaitienė.

Po iškilmingos dalies ir vienos ir kitos skautės padainavo savo krašto dainų, o užbaigta mūsų sesučių lietuvaičių grakščiai sušoktais tautiniais šokiais. Juos atlikti padėjo mūsų skautai. (In.)

„Hy" ir „See you"

Rašo Algirdas Pužauskas

ANTRIEJI ĮSPŪDŽIAI

Neseniai, rodos, teko rašyti pirmuosius įspūdžius iš Amerikos, o štai jau visi metai, kai palikome miglotus Anglijos krantus. Susipažinę truputėlį artėliau su amerikoniškuoju gyvenimu, galime pasikalbėti ir tokiais klausimais, kuriems pastebėti reikia daugiau laiko. Išmokome kaip reikia jau įlipti į autobusą. Čia turiu paaiškinti, kad sustojimo vietose nėra jokių eilučių, taigi mandagus europietis vis įlipa paskutinis ir turi visą kelią stovėti. Po kelių mėnesių šitokio nepatogaus keliavimo jūsų korespondentas jau susipažino su metodais ir būdais, kaip autobuse rasti vietą. Nebesakome jau nei „sorry", nei „thank you", o vieton „good morning" sakom „hy", o vieton „good bye" sakom „see you", taigi truputį suamerikonėjome.

Praėjusi vasara Čikagoje buvo gyva ir įdomi. Be didelį įspūdį palikusio Karalienės Elžbietos lankymosi, reikėtų paminėti Tarptautinę Parodą, kurion savo prekes buvo suvežusios apie 60 valstybių. Ypač gausūs ir įdomūs buvo Lenkijos ir Japonijos skyriai. Labai neturtingai pasirodė D. Britanija, kuri, be kelių automobilių, turėjo tik keletą skotiškų papuošalų, Staffordo indų, vilnonių gaminių. Buvo šioje parodoje ir lietuviškas paviljonas. Jame dominavo didelis medžio kryžius, ir nuotaika buvo lyg koplyčioje. Sunešta čia buvo mūsų menininkų paveikslų, drožinių, juostų, gintaro dirbinių, pinigų, pašto ženklų ir knygų rinkiniai. Žmonės tylūs ir susikaupę ėjo pro šį lietuvių gyvybės įrodymą, tyliai paimdami iš dviejų gražių lietuvaičių informacines knygeles, nupasakojančias mūsų tautos istoriją ir karčią dabartį.

Čikaga šiais metais suorganizavo ir visų Amerikos kraštų Olimpiadą. Buvo gera proga pamatyti geriausius pasaulio futbolininkus brazilus ir kitus pietiečius, gerus lengvaatlečius ir krepšininkus. Šių žaidynių pasisekimą truputį sutepė vieno brazilų atleto nužudymas. Ką gi, Čikagos senos gangsteriškos tradicijos!

Taip praėjo graži vasara (girdėjome, kad ir angliškas klimatas šiais metais neįprastai geras buvo), baigėsi piknikų ir ežero pakrantėse voliojimosi dienos, prasidėjo lietuviškų baliukų ir parengimų sezonas. Jie, tie baliai, būna vienur ar kitur kiekvieną šeštadienį. Negi visur aprėpsi nueiti! Pinigo irgi nemažai išeitų. Bet kur gi daugiau seniai matytus veidus pamatysi? Nete ko būti, bet, sako, pats šumniausias būnąs inžinierių balius. Čia ir suknios šimtadolerinės, ir minkų matyti. Ponios viena už kitą prašmatniau rėdosi, ir vienos kitoms nervus gadina. Dantistės gi, priešingai, savo balių vadina „Kartūno baliumi". Čia už gražiausią kartūninę suknią premijos duodamos. Stebėjau komisiją, renkančią tą gražiausią suknią, ir pagalvojau, kad net pranūzų parlamentas greičiau vyriausybę išrenka.

Gyvendamas Amerikoje, žmogus jautiesi esąs arčiau Europos, negu gyvendamas Anglijoje. Ne tik žmonės su įvairiomis lenkiškomis, itališkomis, vokiškomis pavardėmis, kalbą įvairiomis kalbomis, skaitą įvairių kalbų laikraščius, bet ir iš Europos importuotos prekės tą įspūdį padidina. Pirkliai skelbia tas prekes „geriausios - importuotos", visai ne taip kaip Anglijoje, kur sakoma: pirk „British and best". Amerikonai, nors savo gaminiais didžiuojasi ir giriasi, bet ir kitiems pripažįsta nuopelnus, jei jie užsitarnauti. Giriami Solingeno ar švedų plienas, danų stiliaus baldai, vokiečių stiklo dirbiniai, šveicarų laikrodžiai ar italų makaronai. Tokių žodžių, kaip „užsienietis", čia negirdima taip, kaip Anglijoje. Ir, pasak poeto Šlaito, čia svetimųjų žvilgniai, kaip peiliai, nevarsto vargšo tremtinio, nors ir svetimas kraštas.

Pagyvenęs Amerikoje žmogus pastebi, kaip čia viskas persisotinę ir išlepę. Reklamuojami maisto produktai ir gėrimai giriami dėl savo mažų kalorijų. Yra net grama fono plokštelė, kuri niekuo neįgriežta — absoliuti tyla, poilsis muzikos perkrautiems nervams. O kai pasiklausai lietuviškų poniučių - tremtinių plepėjimo, tai rodos, kad jos niekad nei stovyklose nevargo, nei karvės nematė. Plačiau apie lietuvišką gyvenimą pakalbėsime kitą kartą, o šią proga visiems mieliems skaitytojams ir redaktoriui linksmiausių Šv. Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų!

LIETUVIŠKA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA!

1960 metų lietuviškas kalendorius, „Draugo" leidinys, kaina 3 šil.
Šeinius — Vyskupas ir velnias — 21 šil.
Istorinės Lietuvos albumas — 5 sv. 5 šil.
Bielinis — Penktieji metai — (Antra dalis knygos „Dienojant") — 42 šil.
Dr. Tumėnienė — Mano atsiminimai—18.6.
Naujokaitis — Upeliai negrįžta į kalnus — 36 šil .8 p.
Prunskis — Mišių paslaptis — 14 šil. 8 p.
Valgių gaminimas — Iliustruota — 51 šil.
Katiliškis — Išėjusiems negrįžti — 36.8.
Įvairios maldaknygės, žurnalai, lietuviškos plokštelės ir visa eilė knygų — geriausia dovana Kalėdoms.
RAŠYTI:
Dainora, 49, Thornton Ave., London, W.4

ALKOHOLIO VARTOJIMAS

J. Gutauskas

Lietuvių Namų Bendrovės pirmininko M. Bajorino pranešime prie 1958 m. spalio 31 d. apyskaitos pažymėta, kad žymiausią pažangą 1958 m. padarė baras, padidindamas bruto pelną 2174 svarais. Baras padarė neįtikėtiną didelį šuolį į priekį, ir daugiau iš jo reikalauti nebegalima. Stebėtina, kad tai buvo padaryta, nežiūrint vis mažėjančio lietuvių skaičiaus šiame krašte ir didelės kitų panašių klubų konkurencijos. Tai yra baro vedėjo nuopelnas. Dalį klubo narių sudaro kitataučiai.

J. Vilčinskas E.L. Nr.45 straipsnyje „Mūsų socialinės problemos" rašo: „Gal ne mažiau kaip penkiasdešimt lietuvių vyrų ir moterų yra ilgalaikiai D. Britanijos ligonių pacientai... Prieš keliolika metų buvę sveiki vyrai ir moterys pradėjo senti, o su senatve padažnėjo ir susirgimai".

Labai liūdni dalykai reiškiasi mūsų tarpe: baras dideliais šuoliais „žengia" pirmyn, išgeriama alkoholinių gėrimų kasmet vis daugiau. Kame priežastys: gal gimtosios šalies pasiilgimas ir jį sekanti nostalgija skatina mūsų žmones vis daugiau vartoti alkoholinių gėrimų? O gal gyvenimo blogos sąlygos? Ligonių skaičius taip pat didėja ypač psichiškai sergančiųjų. Gal būt, ir tai yra susiję su alkoholinių gėrimų suvartojimu? Tad būtų pravartu susipažinti su alkoholio veikimu ir jo žala organizmui.

Neįmanoma visai tiksliai apibūdinti alkoholio veikimo. Alkoholio veikimas laboratorijoje ir restorane yra skirtingas. Juo labiau skiriasi veikimas pagal atskiras gyvulių rūšis, o žmonėms — pagal individualias jų savybes.

Silpni alkoholiniai gėrimai paskatina geriau veikti skrandžio liaukas. Stipresni—tą veikimą stabdo ir net išdegina gleivines.

Karšti alkoholiniai gėrimai greičiau susigeria į kraują. Gazuoti vynai, kaip šampanas, taip pat likeriai smarkiau svaigina.

Raumenų darbas nuo alkoholio trumpam laikui pagerinamas. Žmogus jaučiasi tvirčiau ir daugiau gali įveikti. Tačiau po trumpo jaudinimo periodo ateina išsekimas, kurio metu raumenų darbas būna žymiai menkesnis ir blogesnis.

Smegenys iš karto yra alkoholio pajaudinami. Vidutiniai alkoholio kiekiai sukelia vaizduotės lakumą, žmogus ima galvoti ir matyti nerealiai, persikelia į vaizduotės pasaulį, ir jam visas gyvenimas atrodo malonesnis: ne toks, koks jis yra, bet toks, kokį jis norėtų gyventi. Todėl alkoholį mėgsta menininkai ir žmonės, kuriems gyvenimo tikrovė yra įgrisusi ir kurie norėtų bent apsvaigę pagyventi kitokiais įspūdžiais.

Alkoholis ypač biauriai veikia atpalaiduodamas vadinamuosius „stabdančius ryšius". Tuo vardu mes suprantame visus tuos mūsų samprotavimus ir jausmus, dėl kurių mes nesiryžtame, varžomės atlikti ką nors negarbinga, nepadoru. Čia taip pat priskiriame visą tą smegenų aparatą, kurio funkcijos mums leidžia turėti savo pasaulėžiūrą, savo kritiką. Alkoholiui į visas šitas inteligentines funkcijas veikiant, žmogus nustoja savikritikos. Tada jam nebegalioja jokia moralė, jo nesaisto jokie papročiai ar net įstatymai. Jausmų ir instinktų pasaulis paima viršų. Pasigėręs žmogus neretai padaro tokių nedorybių, kokių blaivus būdamas gal niekuomet neprisileistų.

Retkarčiais truputis alkoholio — nestipraus vyno pavidalu — yra puikus dalykas po sunkios ligos. Galima išgerti stiklą alkoholinio gėrimo ilgoje kelionėje, kada išvargina ilgas sėdėjimas vagone ir esame sušalę arba nemigę. Negalima peikti papročio išgerti retkarčiais stiklą alaus vakare po sunkaus darbo besilsint ir beklausant radijo lengvos muzikos.

Aišku, kad niekad negalima gerti nė lašo alkoholio, kada dirbame įtemptą ir atsakingą protinį darbą. Duoti šoferiui ar traukinio mašinistui prieš kelionę stiklą degtinės yra baisus nusikaltimas.

Retai ir po truputį išgeriamas alkoholis visai nepakenkia. Reti, bet smarkūs išgėrimai, net ligi sąmonės netekimo, nuvargina organizmą, kaip ir bet kuris kitas ūminis apsinuodijimas. Tačiau jis per tam tikrą laiką praeina, nepalikdamas kitų pėdsakų.

Biauriausios pasekmės yra chroniško — nuolatinio girtavimo, kai veik kasdien yra išgeriami vidutiniai ar net nedideli alkoholio kiekiai. Šito alkoholizmo pasekmes trumpai galima šitaip apibūdinti: 1) silpnėja žmogaus valia; 2) žmogus nebepataisomai įpranta į alkoholį; 3) žmogus silpnėja fiziškai, labai genda jo virškinimo aparatas, o ypač kepenys; taip pat nusilpsta širdis ir kraujo apytaka; 4) žmogus degeneruojasi psichiškai: žmogaus protiniai sugebėjimai ir moralės pajautimas krinta žemiau žmogiškojo lygio; 5) paveldėjimas esti baisus — kartos išsigimėlių, idiotų, nusikaltėlių.

Alkoholizmas yra baisi nelaimė ne tik pačiam ligoniui, bet taip pat jo šeimai ir valstybei. Dažnai alkoholizmo priežastis yra vis dėlto ne pats alkoholis, nes juk yra daug žmonių, kurie nuolat gali turėti ar turi pakankamai alkoholio, o vis dėlto nevartoja jo. Dažniausiai alkoholikais pasidaro bevaliai išsigimėliai ir ne visai protiniu atžvilgiu vertingi žmonės. Antroji alkoholikų grupė yra ėmę gerti dėl blogų, netikusių gyvenimo sąlygų; jiems yra sunku gyventi, jų kasdienis gyvenimas yra neištveriamas, vilties jie nemato, tad ir pradeda svaigintis — „skandinti šnapse nelaimę". Alkoholizmas yra opi ir plati socialinė problema. Ją išspręsti galima ne tik skelbiant visišką abstinenciją, bet ir iš viso kovojant su blogomis gyvenimo sąlygomis, taip pat su bendru moraliniu smukimu.

— Chruščiovas esąs pasiruošęs viršūnių konferencijai net prieš važiuodamas į Prancūziją.

— Chruščiovas gimimo dienos proga pasveikino Churchillį (jis 85 metų).

— Švedija uždraudė cirkams laikyti laukinius žvėris — liūtus, tigrus, meškas, bezdžiones ir kt.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY. Redakcijos ir Administracijos adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PAR 2470. Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Prenumeratos kaina: metams — 40 šil., 6 mėn. — 22 šil. Dolerio kraštuose — 6 dol. metams. Skelbimai — spaudos eilutė arba jos vieta 1 šil. Atskiras numeris 1 šil. Leidžia — Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro — DBLS-gos Centro Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai: Vokietijoje — E. Simonaitis, Prancūzijoje — kun. J. Petrošius, Belgijoje — P. Sekmokas, Šveicarijoje — A. Paulaitis, Švedijoje — J. Pajaujis, Italijoje — kun. V. Mincevičius, Danijoje — A. Bričkuvienė, Austrijoje — Msgr. K. Razminas, D. Britanijoje — M. Bajorinas.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, W.11. Telephone: PAR 2470.